

OSREDNJA
KULIŽNICA
V CELJU

Celje - skladišče

D-Per
65/1975

5000013529,9

COBISS

RUDAR

GLASILO KOLEKTIVA
RUDARSKO-ELEKTROENERGETSKEGA KOMBINATA VELENJE

LETO IX

ČETRTEK, 30. OKTOBER 1975

ŠTEVILKA 9

RUDNIK RUDARJEM V letošnjem letu praznujemo petindvajseto leto samoupravljanja v naši socialistični družbi

27. junija 1950 je tovariš Tito v zvezni ljudski skupščini razglasil temeljni dokument, s katerim se je uresničila parola proletarske revolucije "Tovarne delavcem - zemljo kmetom"! V svojem govoru ob sprejetju zakona o delavskem upravljanju v gospodarskih podjetjih je poudaril: "... S prevzemom proizvodnih sredstev v državne roke se še ni uresničila akcijsko geslo delavskega gibanja ... Danes bodo upravljali tovarne, rudnike in drugo delavci sami. Sami bodo odločali, kako in koliko bodo delali; vedeli bodo, čemu delajo in zakaj bodo uporabljali uspehe svojega dela ... Prav zaradi tega moremo in moramo samoupravljanje uresničiti v praksi, če mislimo zares zgraditi socializem ..."

skoraj za 50 odstotkov. Ves kolektiv se je zavzemal za hitrejši gospodarski razvoj in vztrajno iskal možnosti za izboljšanje življenjske ravni svojih članov, njihovih družin ter vseh občanov.

Samoupravna praksa je v prvih desetih letih prinesla nove izkušnje, in pokazala se je potreba po nadaljnjem sproščanju ustvarjalnih pobud vseh zaposlenih na rudniku. Ustanovili so ekonomske in obračunske enote kot najosnovnejše celice delovne skupnosti. Takrat je v organih upravljanja od približno 2500 zaposlenih neposredno sodelovalo 750 delavcev (leta 1950 pa od 1900 zaposlenih le 120).

V tretjem obdobju, do leta 1965, je proizvodnja preseгла že 3,4 milijona ton premoga letno. Visoka produktivnost, ki je dosegla evropsko poprečje, ekonomičnost vloženi sredstev in razmeroma nizki proizvodni stroški so omogočili, da je naš delovni kolektiv v petnajstih letih samoupravljanja dosegel lepe uspehe na področjih samoupravnega in družbeno-ekonomske dejavnosti. Rudar je s svojim prizadevnim delom bogatil družbo in plemenitil samega sebe. Zato je znal premagati tudi težave, ki so se pojavile na tržišču v letih 1961 - 1962. Z visoko stopnjo enotnosti se je boril za nadaljnje delovne uspehe.

Gospodarska in družbena reforma je uveljavila nov način gospodarjenja. Posebno obdobje po letu 1965 je bilo tako v gospodarskem kakor v samoupravnem smislu izredno intenzivno glede iskanja in uresničevanja nadaljnje perspektive rudnika. Obeti rudniškega kolektiva za prihodnost so se vezali na izgradnjo elektrarne in energokemičnega kombinata. Žal so težave pri izvajanju tekoče gospodarske politike v državi onemogočile uresničitev zastavljenega načrta v celoti. Premala načrtnost razvoja energetike pa je v letih 1967 - 1968 povzročila velike gospodarske težave, s katerimi se je moral kolektiv rudnika krepko spoprijeti.

Prihodnost našega delovnega kolektiva so lahko ob tako občutljivih problemih rešili le visoka samoupravljalna zavest in izredno prizadevanje članstva Zveze komunistov ter sindikata. Samoupravljalna praksa, ki se je močno ukoreninila, je porajala močno medsebojno zaupanje in povezanost kolektiva; vsak posameznik je čutil pripadnost kolektivu; zavedal se je, da je pomemben člen v verigi upravljalcev, ki vedo, kaj hočejo - pa tudi, da so odgovorni ne le za svojo bodočnost, ampak za bodočnost vse socialistične skupnosti.

Težnje po samoupravljanju oziroma po pravicah in obveznostih vseh ljudi, da sami odločajo, so se dejansko pojavljale v raznih oblikah skoraj v vseh obdobjih človeške zgodovine - pa naj bo to v teoretičnih osnovah utopičnih socialistov ali v prvih praktičnih izkušnjah pariške komune.

Začetek našega socialističnega samoupravljanja sega že v obdobje narodnoosvobodilne borbe. Revolucijo je uresničevala in usmerjala partija; ta je bila plod delavskega razreda, skupno delo narodov in narodnosti Jugoslavije.

Po zmagi socialistične revolucije se je uveljavljala oblika diktature proletariata, v kateri je bila država glavno orodje za zagotavljanje in uresničevanje socialističnega razvoja. To je bilo obdobje ljudske demokracije državnega socializma.

V petdesetih letih je administrativnocentralistični sistem postal že prava zavora vse hitrejšega gospodarskega napredka. Prav zakon o delavskem upravljanju je bil tisti formalno-pravni in temeljni akt, ki je ob uresničevanju samoupravljanja omogočil zrušitev državne in utrjevanje družbene lastnine. Družbeni odnosi niso bili osnovani več na državi, ampak na delovnih ljudeh. Zato leto 1950 pomeni prehod v socialistično demokracijo.

Pred četrto stoletja so v podjetjih ustanovili prve delavske svete in upravne odbore kot organe delavskega samoupravljanja. Tudi pri nas so že 3. februarja 1950 izvolili na letni skupščini **poizkusni delavski svet**; po sprejetju zakona o delavskih svetih v mesecu juniju pa se je naš rudarski kolektiv zbral že 26. avgusta in izvolil **prvi delavski svet**. 4. septembra so izvolili še **prvi upravni odbor** kot izvršilni organ delavskega sveta.

Zgodovinsko najpomembnejši in najbolj revolucionaren dan za naš delovni kolektiv je v tem času prav gotovo 17. september 1950, ko je **prvi delavski svet prevzel upravljanje podjetja**. To dejanje pomeni ne le začetek novega obdobja, v katerem se delovni kolektiv izredno dinamično razvija, ampak tudi novo kvaliteto v oblikovanju gospodarskih, samoupravnih in političnih odnosov.

Seveda samoupravljanje takrat še ni imelo ustrežne materialne osnove, saj smo komaj odstranili večje vojne ruševine, tako da se je samoupravljanje tudi v našem delovnem kolektivu - kakor v večini drugih - porodilo v času, ki je bil gospodarsko razmeroma še šibak. Le izreden delovni polet, zavzetost in visoka politična zavest delavcev rudnika so lahko premagali številne ovire pri graditvi vsega novega.

V obdobju od leta 1950 do 1955 je delovni kolektiv vlagal vse svoje moči v razvoj materialne osnove za ostvarjanje samoupravnih odnosov v podjetju. To je zahtevala tudi splošna situacija v domovini, saj so bile potrebe po energiji zaradi razvijajoče se industrije vse večje. Proizvodnja 477.230 ton premoga v letu 1950 - glede na razmeroma zastareli tehnološki proces pridobivanja sicer velika - potreb ni več zadovoljevala.

Težnje po hitrejši krepitvi materialne osnove in samoupravne spodbude so hitro rušile preživelo pojmovanje o organizaciji proizvodnje premoga; opustili so zastarele metode dela, in rudnik se je vključil v sodoben način proizvodnje. Uvedli so novo mehanizacijo, in ko so v letu 1956 dokončali sodobne rudniške objekte v Prelogah, je proizvodnja premoga narasla že na 1,3 milijona ton. Boljša mehanizacija, odkopne metode in organizacija dela so porodili tudi naraščanje produktivnosti dela. To je bil lep uspeh, ki se je odražal v večjem deležu sredstev, ki so ostala na razpolago kolektivu.

V letih 1952 do 1960 je samoupravljanje na rudniku stopilo v drugo pomembno obdobje svoje krepitve. Rudar - samoupravljalac je z razvojem novih proizvodnih zmogljivosti dobil solidno osnovo za odločanje o proizvodnji in delitvi rezultatov dela. Vzporedno s tem procesom pa se je dvigovala tudi delovna zavest. Tako je v petih letih proizvodnja premoga narasla za več kot milijon ton; leta 1960 je bila že 2,2 milijona ton, odkopni učinek pa se je povečal

Samoupravna delovna in sindikalna skupina - osnovna celica uresničevanja socialističnih samoupravnih demokratičnih odnosov delavca v našem kolektivu

Trdnjšo perspektivo velenjskega rudnika je začrtala izgradnja tretje faze termoelektrarne Šoštanj. Nadaljnja družbeno-ekonomska in samoupravna usmeritev našega rudarja pa je dobila novo in bogatejšo vsebino z odločitvijo, da se v Šoštanju zgradi še četrta faza elektrarne. To pa pogojuje tudi ustrezno modernizacijo in povečanje rudniških zmogljivosti.

Obdobje zadnjih 15 let je za utrjevanje ekonomske osnove združenega dela ter perspektivo samoupravljanja sila pomembno. Razvoj samoupravnih odnosov v kolektivu je zahteval, da so samoupravna pravila strnili v **prvi statut podjetja**; ta je bil sprejet na referendumu v letu 1963. Pet let pozneje so bila sprejeta dopolnjena samoupravna pravila, v katerih so bile združene izkušnje prehojene poti. **Konec marca 1970** pa je bil na podlagi ustavnih dopolnil (XV. dopolnilo zvezne in XIII. dopolnilo republiške ustave) sprejet **nov statut rudnika lignita Velenje**. V njem je strnjena 20-letna samoupravljalna praksa z novimi spoznanji in hotenji delavcev v združenem delu. Rudnik se je na osnovi ustavnih dopolnil organiziral v 9 samostojnih organizacij združenega dela. V njih so delavci začeli neposredneje odločati o pogojih in rezultatih svojega dela.

Razdelitev rudnika na samostojne organizacije združenega dela je pomenila veliko spodbudo za nadaljnje poglobljanje samoupravnih odnosov. Na podlagi ustavnih dopolnil XXI in XXII ustave SFRJ ter XXVII in XXIX ustave SRS smo v letu 1973 osnovali **sedem temeljnih organizacij združenega dela in delovno skupnost skupnih služb**. 3. julija 1973 pa so delavci TOZD podpisali **samoupravni sporazum o združitvi dela in sredstev v delovni organizaciji rudnik lignita Velenje**. Začel se je uveljavljati nov, neposreden - delegatski način odločanja.

Neposredno uresničevanje pravic delavcev v vseh TOZD delovne organizacije je sprožilo več pobud za učinkovitejšo uveljavljanje novih oblik združenega dela. Najbolj pomembne so gotovo pobude za tesnejše poslovno-samoupravno povezovanje TOZD s področja rudarstva in energetike.

Z združitvijo delavcev TOZD rudnika lignita Velenje in elektrarne Šoštanj so se praktično uresničila dolgoletna prizadevanja obeh delovnih kolektivov in družbenopolitične skupnosti, da se potencial šaleškega energetskega bazena poveže v tehnološko in ekonomsko celoto. **Sporazum o združitvi v delovno organizacijo rudarsko-elektroenergetski kombinat Velenje** so pooblaščenca TOZD in DSSS podpisali 5. marca 1974.

Z združevanjem dela in sredstev so zagotovljeni pogoji za organizirano zadovoljevanje potreb po energiji; okrepljena materialna osnova združenega dela pa bo ustvarila tudi optimalnejše pogoje za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov.

Letos, ko mineva 25 let samoupravnega razvoja, smo tudi delavci v delovni organizaciji REK Velenje na pragu zgodovinskega procesa, v katerem delavec postaja v združenem delu resnično edini nosilec oblasti in odločanja v vseh odnosih družbene reprodukcije. Proces je začel in zato moramo stalno skrbeti za organiziranje združenega dela na novih ustavnih zasnovah. Uresničevati moramo nadaljnje poglobljanje samoupravnih odnosov v posameznih TOZD. Naš cilj je, da bo sleherni delavec lahko neposredno vplival in odločal, kakšni naj bodo pogoji ter rezultati združenega dela. Za uresničevanje tega procesa smo odgovorni prav vsi.

Če gledamo skozi prizmo zgodovine, je obdobje petindvajsetih let relativno kratko. Vendar, v delu in življenju nekega kolektiva, ki se neprestano bori za boljše in lepše, je to lahko dolgo obdobje. V tem času je bilo nemalo vzponov - pa tudi padcev; vsekakor pa je bilo v njem toliko pomembnih dogodkov, da jih je težko zabeležiti v teh nekaj skromnih vrstah. Le malo smo govorili o delovnih uspehih, nismo omenjali izgradnje našega mesta, ki je nastalo z ustvarjalnostjo samoupravljalca - rudarja, in naštevati naporov za številna vlaganja v družbeni standard; vse to je plod 25-letne samoupravljalne prakse, izraz trdne podlage za nadaljnji razvoj neposredne socialistične demokracije, v kateri se uresničuje politična oblast delovnih ljudi.

Ob koncu tega pogleda na naših zadnjih 25 let pa bi želeli poudariti še nekaj!

K razvoju in krepitvi samoupravnih odnosov v minulih 25 letih so nedvomno veliko prispevali tudi vsi funkcionarji najvišjega samoupravnega organa - delavskega sveta in njegovega nekdanjega izvršilnega organa - upravnega odbora. O tem zgovorno priča že podatek, da je v četrto stoletje v različnih organih in oblikah upravljanja ter odločanja sodelovalo nad šest tisoč delavcev, oziroma da je danes v samoupravni proces znotraj delovne organizacije vključenih že 900, v samoupravni proces na višjih ravneh pa že 600 naših delavcev.

Zato je prav, če ob tej priložnosti v znak hvaležnosti in priznanja za njihov delež v razvoju našega samoupravnega procesa povemo vsaj imena dosedanjih predsednikov delavskega sveta in predsednikov nekdanjega upravnega odbora!

Predsednik poizkusnega delavskega sveta je bil Jože Vrabčič. Predsedniki delavskega sveta in upravnega odbora v mandatnih obdobjih po 26. avgustu 1950, ko je bil izvoljen prvi delavski svet na osnovi zakona o delavskih svetih, pa so bili naslednji:

Obdobje	Predsednik DS oz. CDS	Predsednik UO
od 20. 9. 1950	Dominik Klančnik	Jože Vrabčič
od 1. 4. 1952	Jakob Grčar	Dominik Klančnik
od 26. 5. 1953	Ivan Kranjc	Ivo Jamnikar
od 31. 3. 1954	Ivo Jamnikar	Martin Koren
od 30. 3. 1956	Hubert Mravljak	Ciril Grebenšek
od 19. 4. 1958	Jože Meh	Ivo Jamnikar
od 24. 5. 1960	Tone Romih	Alojz Potrč — Stane Borovšak
od 8. 5. 1962	Hubert Mravljak	Emil Hudomalj
od 28. 5. 1965	Erno Rahten	Janez Grašič
od 1. 6. 1967	Marcel Medved	Franc Verdev
od 23. 5. 1968	Karel Šilih	Janko Meh
od 15. 9. 1973	(Svet delegatov rudnika) Jože Aljaž	Namesto UO že več izvršilnih odborov!
od 2. 4. 1974	(DS DO REK Velenje) Jože Aljaž	Izvršilni odbori!

Po virih:

K. Hrstel: Razvoj samoupravnih odnosov
L. Ojsteršek: 25 let delavskega samoupravljanja
A. Seher: 100 let dela našega rudnika
I. Elikan: Tovarne delavcem (glasilo "Litostroj")

Priredil S. Saje

Naša temeljna organizacija PLASTIKA in ZAŠČITNA SREDSTVA

K SLIKI ZGORAJ — Prej 17 let med našimi rudarji, od tega zadnjih 8 let kot strelec, je zdaj Maks Černjavič že peto leto v TOZD PZS — obrat Plastika. Če ga vprašate, kako je zadovoljen s sedanjim delom, pravi: "Moram se sprijazniti, da nisem več za delo v jami; da sem se moral prekvalificirati."

Pri delu ob komandni mizi proizvodne linije za trakove — kjer smo ga našli, ko smo vstopili v prostor, v katerem ima obrat Plastika to proizvodno linijo in proizvodno linijo za monofile — ali pri delu kjerkoli vzdolž te linije, ki je težiščnica njegovega sedanjega delovnega mesta, je Maks Černjavič zbran in se nerad pusti motiti. "Proizvodnja mora teči nonstop," vam pove kar naravnost, če ga začnete muditi z vprašanji.

Če se vam posreči, da ga pripravite do pogovora, pa vam bo zagotovo zaupal še katero od tehle svojih misli, ki jih je zaupal nam:

"Tehnološki postopek pri izdelovanju trakov je tak, da mora izdelava teči v treh izmenah, torej noč in dan, in čim bolj neprekinjeno. In zato moraš biti z mislimi res ves pri delu; kar naprej je treba pregledovati in nadzorovati funkcioniranje celotne linije ter sproti ukrepati, če se kje hoče kaj zatakniti. Zame, ker sem še vodja izmene, velja to še posebej. Kljub temu pa se mi zdi delo kar v redu. Le več bi nas

moralo biti v vsaki izmeni. Kot vidite, sva za vse delo pri liniji le dva, čeprav so predvideni štirje; tako je tudi v ostalih dveh izmenah. Zakaj? Pač zaradi načrtov, ki smo jih sprejeli v TOZD za zvečanje storilnosti, oziroma da bi zmanjšali proizvodne stroške. Res, pogrešamo še kakega delavca; proizvodni načrt je za dva prenapet.

Ob tem, ko moraš pri delu dati vse od sebe, te pa tudi kar pogreje, ko slišiš prenekatero nepremišljeno udrihanje po obratu Plastika. Vprašal bi, kje pa bi vzeli nas jamske invalide na prekvalifikacijo in delo, če pri rudniku ne bi imeli sami takih obratov, kot sta obrat Plastika in obrat Zaščitna sredstva! Z obljubami od zunaj imamo slabe izkušnje..."

Na sestankih sindikalnih skupin v delovni organizaciji sredi avgusta smo med drugim imeli dati soglasje za dopolnitev predmeta poslovanja temeljne organizacije Plastika in zaščitna sredstva v samoupravnem sporazumu o združitvi TOZD v delovno organizacijo REK Velenje. Pri dopolnitvi ni šlo za nič kaj drugega kot za uskladitev besed s prakso, ki jo je prinesel nagel razvoj dejavnosti te naše temeljne organizacije. Kljub temu pa je ob dajanju soglasja ponekod prišlo do pomislekov. "TOZD PZS naj naknadno pošlje obširnejšo informacijo o raziskavi tržišča za svoje izdelke! Predmet poslovanja se naj razširi pod pogojem, da bo TOZD PZS v okviru možnosti izdelovala nekatere rezervne dele za stroje in naprave tudi za potrebe drugih TOZD oziroma naročnikov REK Velenje!" so na sestankih sindikalnih skupin pripominjali eni, kajti dopolnitev je obseg njenih dejavnosti usklajevala ravno v tem pogledu. Drugi pa so vpraševali, ali bo dopolnitev poslovne predmeta TOZD PZS kakorkoli vplivala na zaposlovanje invalidov iz drugih TOZD, zlasti rudniških, v tej TOZD, ker da je ta nastala in se razvijala predvsem zaradi teh potreb. In še je bilo pripomb. Tudi izrazov nezaupanja v njeno poslovno perspektivo in bojazni, da bi druge TOZD morale nositi poslovni riziko zaradi danega soglasja.

Skratka - sindikalne skupine soglasja niso dale kar tako. Imele so pomisleke, ki terjajo odgovor. Pomisleke, ki jih je treba razpršiti. In s čim jih naj, če ne z vsestransko, kolikor je v naši moči nepristransko predstavitvijo razvoja, plodnega združenega dela in načrtov te naše temeljne organizacije!?

Začetki starejšega dela njenih dejavnosti, predelave in obdelave gume, tekstila in usnja, segajo že v prvo leto svobode

Starosta delavcev in vodja kovaške delavnice naše TOZD ESO Anton Gorogranc, ki je botroval nastanku in držal roko nad razvojem tega dela dejavnosti TOZD PZS vrsto let v obdobju do leta 1970, v katerem je ta del dejavnosti TOZD PZS spadal pod ESO, ve o teh začetkih povedati tole:

"Prvi je bil pri tem delu Franc Pirmanšek, med vojno strojnik bivše rudniške separacije na jašku Škale, ki se je po koncu vojne spet zaposlil na rudniku in je zdaj že nekaj let v pokoj!

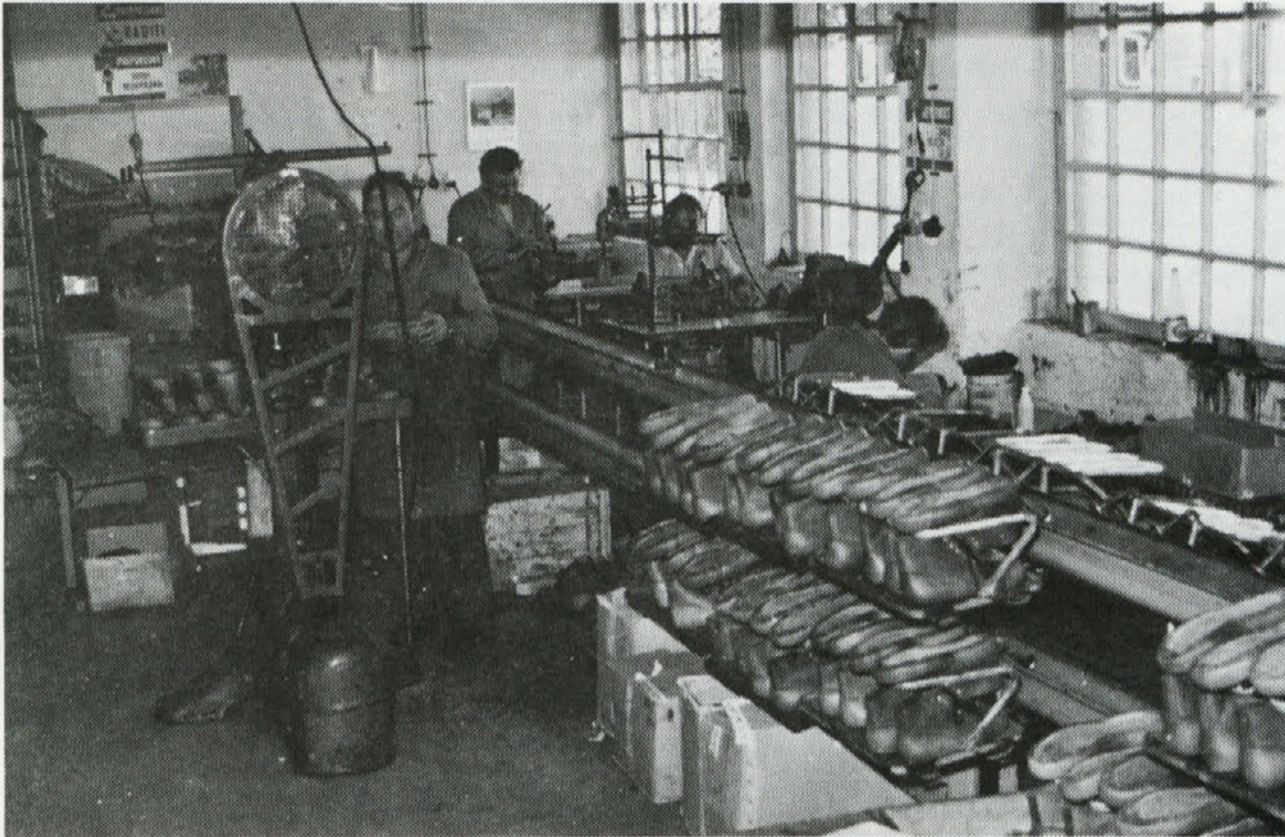
Spomnim se: že takoj po tistem je bilo, ko sem po koncu vojne in prihodu iz partizanov prevzel tedanjo rudniško strojno delavnico na jašku Škale. Vse izvažalne naprave rudnika s separacijo vred so bile potrebne obnove. Lotili smo se je zagnano in izkoristili vse, kar je bilo še količkaj uporabno. Ker se še misliti ni splačalo, da bi kje dobili novo, smo morali pošivati in zakrpati tudi poškodovano transmisijsko jermenje v separaciji, in to delo sem naložil Pirmanšku.

Uredili smo mu malo leseno barako, kjer je skraja le popraviljal, pozneje pa izdeloval tudi novo jermenje. Tako je nastala prva delavnica za enostavno predelavo in obdelavo usnja, gume in tekstila.

Zaradi velikih potreb po pospešitvi in rasti proizvodnje lignita je potem prihajalo na rudnik vse več strojev in naprav, in vse več je bilo tudi dela pri transmisijem jermenju. Ker Pirmanšek vsega ni več zmožal, smo mu dali pomoč; za delo pri jermenju je prišel zraven zdaj že umrl Franc Delopst.

Kako je bilo s to delavnico v naslednjih nekaj letih, od leta 1947 - 1954, ne vem natančno. Strojno delavnico je namreč prevzel Anton Romih, zdaj vodja temeljne organizacije Klasirnica, mene pa so premostili k urejevanju načrtov za graditev novega izvažalnega jaška v Prelogah. Vem pa, da se je v teh letih strojna delavnica kot celota močno razširila in razvila. V letu 1954, ko je izvažanje premoga po novem jašku v Prelogah že dodobra steklo - čeprav so bili v rabi še vozički - pa jo je z jaška Škale bilo treba tudi preseliti na jašek Preloge; prišla je v stavbo, ki jo zdaj v celoti zaseda le delavnica za predelavo usnja, gume in tekstila oziroma Zaščitna sredstva, kot ji je zdaj ime.

Preseljeno v to stavbo, lahko strojno delavnico rudnika iz tistih dni že štejemo za pravi elektrostrojni obrat, saj so ga sestavljali že precej močna elektro- in ključavničarski oddelek ter kovaška delavnica, v katero je spadala tudi delavnica za popraviljanje in izdelovanje transmisijskega jermenja oziroma vulkanizerska delavnica, kot smo jo

Izdelovanje delovnih čevljev v obratu Zaščitna sredstva - Drugi z leve vodja obrata Miro Erhart

takrat imenovali. V tej delavnici so tedaj delali že trije: poleg Pirmanška in Delopsta še Fric Camlek, ki pa je kmalu odšel z rudnika in ga je zamenjal Tine Koren; slednjega zdaj tudi ni več na rudniku.

Od leta 1954 dalje pa razvoj predelave in obdelave usnja, gume in tekstila v delovni organizaciji oziroma pri ESO spet dobro poznam. Novi jašek je namreč bil zgrajen, in zato sem se vrnil, nekaj tudi zaradi načetega zdravja, k delu, ki sem ga opravljal takoj po vojni. Zaupali so mi vodenje kovaške delavnice tedanjega elektrostrojnega obrata rudnika, v katero je spadala tudi vulkanizerska delavnica, in tako sem potem vse do konca leta 1961, ko je prišel za vodjo vulkanizerske delavnice Miro Erhart, skrbel tudi zanjo. Da je ta v tistih letih imela tako ime, pa ni nič čudnega. To so bila leta, ko so se iz obeh naših jam vozički za premog umikali gumijastim transporterjem, s 1. majem 1956 pa je kot zadnja postaja neprekinjenega transporta premoga iz jam s pomočjo gumi transporterjev začela obratovati tudi nova klasirnica na jašku Preloge. In zaradi tega sta besedi gumi in vulkanizacija bili za to delavnico nadvse popularni.

Sicer pa so bila to tudi leta največjega vzpona našega rudnika in z njim tudi elektrostrojnega obrata. V letu izgraditve nove klasirnice se je namreč ta že drugič tako razširil, da ga je komaj dobro leto prej preseljenega vnovič bilo treba preseliti. Večidel se je preselil v takrat nanovo zgrajene prostore, kjer sta kovaška in del mehanske delavnice še zdaj. Manjši del, elektro delavnica, pa se je preselil v prostore, s katerimi razpolaga še danes in se je takrat iz njih umaknila rudarska šola.

Vulkanizerska delavnica se je ob tej preselitvi, ker je spadala h kovaški, preselila hkrati z njo ter z njo ostala tudi v

istem prostoru vse do konca leta 1961. To je, do takrat, dokler niso odkrili možnosti, da v njej zaposlijo nekaj rudniških invalidov, ki jih je bilo vse več, oziroma do takrat, dokler niso začeli v njej izdelovati tudi delovnih zaščitnih sredstev za potrebe rudnika in ni prišel v delavnico Miro Erhart.

Takrat, z začetkom izdelave zaščitnih sredstev in prihodom Mira Erharta, ki je kmalu prevzel tudi vodstvo delavnice, pa se je ta začela tako naglo razvijati, da jo je od kovaške delavnice na vsak način bilo treba ločiti. Ločili smo jo in preselili, in sicer tja, kjer je skupaj s celotnim ESO prej že bila in je še zdaj. Dobila je tudi novo ime:

— najprej VTS - delavnica (delavnica za izdelavo varnostno-tehničnih sredstev);

— nazadnje, konec leta '70; po odcepitvi od ESO in ustanovitvi povsem novega rudniškega obrata, obrata za proizvodnjo izdelkov iz sodobnih plastičnih mas, in združitvi z njim v SOZD Plastika in zaščitna sredstva - pa ime, ki ga nosi še zdaj: obrat Zaščitna sredstva!"

O starejšem delu dejavnosti TOZD PZS kot gleda nanj Miro Erhart, vodja tega dela dejavnosti po letu 1961!

"Iz potreb jame in ostalih rudniških obratov se je takoj po vojni v sklopu tedanjega elektrostrojnega obrata rudnika formirala delavnica za popraviljanje gonilnih jermenov in opravljanje še drugih jermenarskih storitev, ki se je v naslednjih letih z rastjo rudnika, uvajanjem mehanizacije ter montažo gumijastih transportnih trakov razširila v vulkanizersko, tapetniško in sedlarsko delavnico ali, na kratko, VTS-delavnico.

V tej delavnici smo postopoma prehajali še na izdelavo delovnih zaščitnih sredstev za potrebe rudniških delavcev - v težnji, da zaposlimo čimveč rudniških invalidov, katerih število je z leti vse bolj naraščalo, tako da imamo zdaj, združeni v TOZD PZS, med vsemi 22 delavci obrata Zaščitna sredstva že 16 invalidov.

Kaj vse sedaj obsega naša dejavnost?

Izdelovanje delovnih čevljev, oblek, rokavic, različnega jermenja, torb in podobnega, poleg tega pa imamo še delavce za polaganje različnih plastičnih tlakov in izdelovanje ter montažo navadnih platnenih zaves in rolet. S slednjimi storitvami se vključujemo tudi v opremljanje novih objektov družbenega standarda, in to za potrebe celotnega sedanjega REK Velenje pa tudi nekaterih drugih naročnikov.

Kako poslujemo?

Lahko rečem: uspešno!

Prepričan sem, da upravičujemo obstojanje našega obrata tako v pogledu ustvarjanja dohodka kot z ozirom na potrebe delovne organizacije po zaposlovanju invalidov.

Zlasti to drugo, mislim, je nadvse pomembno, in to tudi z obče človeškega vidika!

Glejte!

Tu pri nas imamo nekdanje rudarje, ki bi zaradi nastanka invalidnosti bili ob svoj poklic in ob določeno mero osebne samozavesti, ki jo povzroča izguba poklica. Pa niso! Prekvalificirali so se, postali čevljarji, krojači, rokavičarji, jermenarji, izdelovalci torb, tapetniki, polagalci tlakov ...

Izpod rok jim prihajajo izdelki, da kdaj prej še mislili niso, da bi lahko bili sad njihovega dela in sposobnosti - izdelki, ki potrjujejo najmanj njihovo enakovrednost z delavci drugih poklicev ...

Ob tem bi opomnil tudi na tole!

Čas je takšen, da vsi mislijo, zlasti mladi: vse lahko opravijo stroji. Pa ni res! Še vedno bo neka mera dela, ki ga ne bo moč pametno opraviti drugače kot ročno. In del našega dela je takšen. Popraviljanje čevljev, na primer. Tudi za taka dela je in še bo nujno potreben nekdo, da jih opravi. Zato lahko rečemo: naši delavci spadajo tudi med tiste, ki opravljajo dela, ki se morajo opraviti, pa jih že malokdo hoče in želi opravljati. Saj, če pomislite, koliko mladih pa se danes odloča za poklice kot so naši?

Vprašujete še po mojem poklicu in mnenju o razvoju naše organizacije združenega dela po njeni ustanovitvi!

Po poklicu sem VK tapetnik in sedlar in iz svojih dolgoletnih poklicnih izkušenj menim, da je organizacija združenega dela Plastika in zaščitna sredstva dosegla v letih svojega obstojanja očiten napredek, ki je porok tudi za napredek v bodoče. Posebno obrat Plastika ima lepo perspektivo - želimo si le, da bi s prodajo njegovih izdelkov bilo vse v redu."

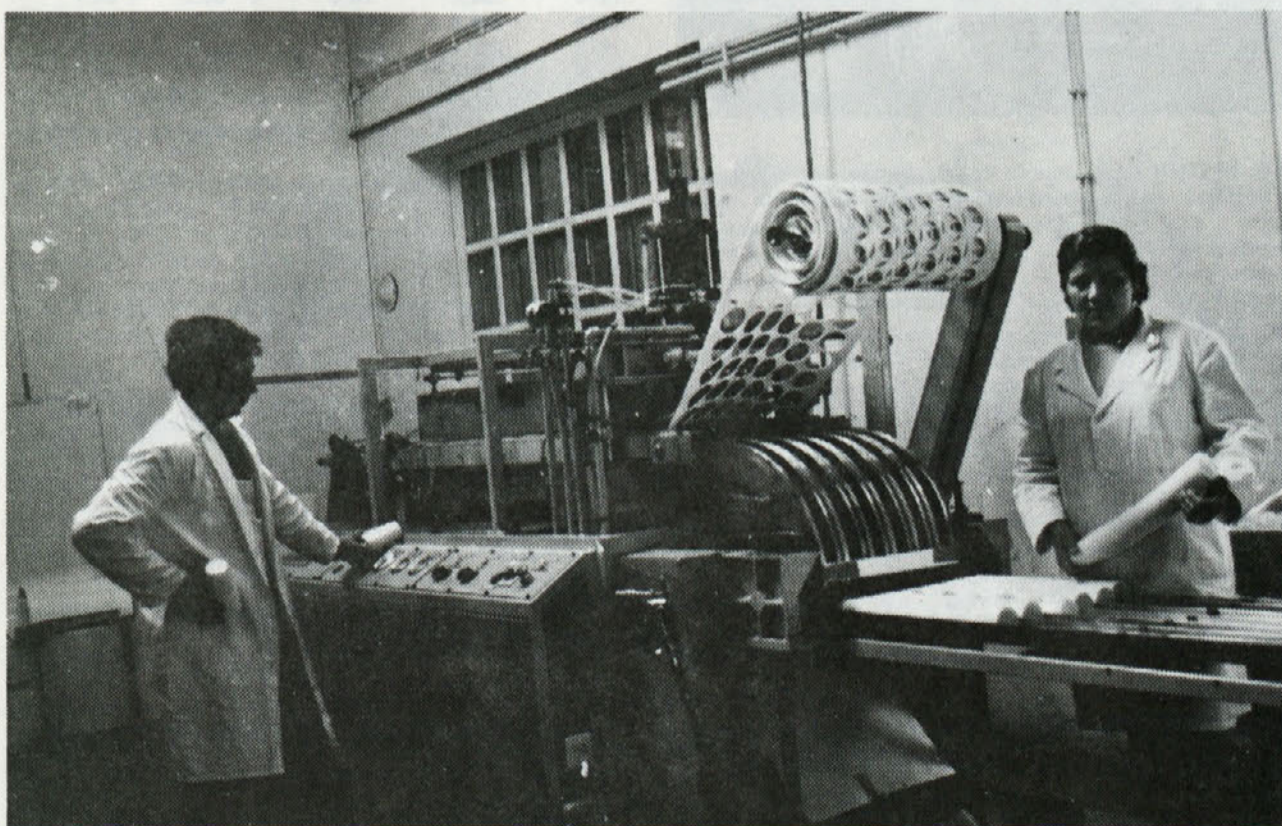
Pogovor o celotni temeljni organizaciji z njenim direktorjem inženirjem Draganom Rogičem

Odločitev za uvedbo proizvodnje izdelkov iz plastike je padla 30. septembra 1970 in o njej se v javnosti ni veliko govorilo

Tega dne, tako da zdaj mineva ravno pet let; nekakšna prva "petletka", torej - je nekdanji centralni delavski svet v delovni organizaciji potrdil predlog takratnega direktorjevega kolegija za vlaganje sredstev "v nove proizvodne dejavnosti" delovne organizacije. Med temi je bila mišljena tudi proizvodnja izdelkov iz plastičnih mas. Najprej embalažnih trakov iz polipropilena. Vendar, ob tej odločitvi o tej proizvodnji s takim imenom javno nismo veliko govorili, ker se je bilo bati pojava konkurence. Saj, kolikor smo vedeli, na misel za to proizvodnjo do takrat niso prišli še nikjer drugje v državi, sondiranje potreb po njej pa je veliko obetalo. In zato smo pač vse skupaj držali bolj v tajnosti, da bi nas na trgu kdo ne prehitel in izpodrinil že v začetku.

Kaj bi zdaj, po petih letih, lahko rekli o uspehu te tajnosti?

ROGIČ — Res je, takrat, ko smo pripravljali program za uvedbo proizvodnje izdelkov iz plastičnih mas, smo nekaj časa poskušali vse obdržati v tajnosti. Smo pa zato po izdelavi programa, med raziskovanjem tržišča in v začetku proizvodnje, želeli ravno nasprotno: da se predstavimo tržišču v čim krajšem času. Pri tem smo se posluževali vseh sredstev javnega obveščanja: radia, televizije, časopisov, praktičnih demonstracij na terenu in podobnega. S tako reklamo smo želeli naš proizvodni program predstaviti že pridobljenim in potencialnim odjemalcem naših proizvodov: pač prikazati naše plastične trakove za embalaranje kot konkurenčen nadomestek raznim jeklenim in lepilnim trakovom ter drugim klasičnim pripomočkom za embalaranje.

Delo pri vakuumskem stroju za izdelavo kozarcev v obratu Plastika

Iz raziskave tržišča se je dalo videti, da preusmeritev embalaranja na uporabo plastičnih polipropilenskih trakov ne bo problematična, bo pa bolj počasna, ker gre za popolnoma nov izdelek. Videlo se je pač to, s čimer je treba računati pri uvedbi vsakega novega proizvoda; namreč, da mora miniti določen čas, da ga tržišče sprejme.

Žal, večina ljudi se ne more sprijazniti s to tržno zakonitostjo, in misli, da če se začne nekaj novega proizvajati, se mora takoj vse tudi sprosti prodati. Resnica pa je povsem drugačna: redkokateri nov proizvod se na tržišču takoj sprosti prodaja, pa čeprav mu je prepotreben. Seveda pa je res tudi, da nekatere nove proizvode sprejme tržišče prej, druge kasneje, in da je to odvisno od mnogo faktorjev - ne nazadnje od tega, kako se proizvod pripravi oziroma uredi za na trg.

Glede na vse to se nikakor ne morem strinjati z navedbo v uvodu k temu vprašanju, češ da je sondiranje potreb po proizvodih iz plastičnih mas, takrat ko smo pripravljali program za uvedbo proizvodnje le-teh, veliko obetalo. Če se je takrat tako govorilo, so to govorili drugi, nikakor pa ne odgovorni za uvedbo programa.

Realna pričakovanja pa so se izpolnila - uvedeni program proizvodnje polipropilenskih trakov in pribora je kljub določenim težavam, s katerimi smo se soočali, popolnoma dosegel svoj namen.

Katere so bile te težave, sem delno že nakazal. Najprej ta, da je moral miniti določen čas, preden je tržišče naše izdelke sprejelo, in smo zato, posebno prvo leto, imeli težave pri doseganju načrtovanega dohodka. Potem pa, da so se z enakimi izdelki kot mi, sočasno z nami, pojavili na trgu še trije drugi domači proizvajalci. In to nenadejano; tako kot mi - s tajnimi pripravami - in da smo se z njimi morali spustiti v konkurenco.

V tej zvezi bi veljalo pripomniti, da si pri nas monopola res ne smemo dovoljevati, s predpisi pa bi vendarle morali urediti, da ne bi več proizvajalcev uvajalo proizvodnje enakih izdelkov v množinah, ki jih tržišče ne more absorbirati.

Sicer pa smo v tej konkurenčni borbi sedaj na boljšem mi. S tem, da smo poleg trakov začeli proizvajati še pribor za embalaranje z njimi, smo namreč pridobili kar 70 odstotkov domačih uporabnikov embalažnih plastičnih trakov. Po drugi strani pa lahko ponudimo veliko večje količine trakov, kot vsi drugi domači proizvajalci skupaj, da o priboru za embalaranje z njimi ne govorimo, saj ga proizvajamo le mi.

Med TOZD REK Velenje načrtuje TOZD

Plastika in zaščitna sredstva najvišjo stopnjo akumulacije za enostavno in razširjeno reprodukcijo

Ob koncu lanskega leta je nabavna vrednost osnovnih sredstev, s katerimi gospodari vaša TOZD, znašala okoli 15,9 milijona dinarjev in v letu 1975 nameravate za njihovo redno zamenjavo in investiranje v nova osnovna sredstva TOZD (za amortizacijo) porabiti okoli 4,3 milijona dinarjev celotnega dohodka, ki ga načrtujete za leto 1975, za investicijsko vzdrževanje (vzdrževanje še neaktiviranih novih osnovnih sredstev) pa 848.000 dinarjev.

Glede na tovrstne podatke za druge TOZD to pomeni, da ste med vsemi TOZD REK Velenje predvideli za to leto najvišjo stopnjo stroškov za amortizacijo (27,3 %) kakor tudi za investicijsko vzdrževanje (5,3 %).

Glede na to, da je dejavnost vaše TOZD izrazito predelovalna, in so materialni stroški njene dejavnosti visoki (za letos predvidevate, da bodo znotraj načrtovanega celotnega dohodka udeleženi z 52 %), prodaja pa tudi nagaja - pa to gotovo pomeni tudi določen problem. In sicer ta, da vam ostaja razmeroma mali preostanek celotnega dohodka za posebne namene. To je, za namene, zaradi katerih je v letu 1970 do odločitve za uvedbo proizvodnje plastičnih izdelkov sploh prišlo.

V tem letu bi vam namreč zunaj dela, predvidenega za amortizacijo, investicijsko vzdrževanje in materialne stroške, ostalo le okoli 36 odstotkov ali 15,4 milijona celotnega dohodka, kar pa bi zadostovalo le za preostale poslovne stroške in kritje postavk delitve dohodka TOZD, ki jih krijejo tudi vse druge TOZD REK Velenje.

Kaj menite, ali ta ugotovitev drži ali pa kljub visokemu akumuliranju dohodka za obnavljanje proizvodnje in razvoj uspevate izpolnjevati tudi te posebne namene; namene zaradi katerih se je uvedla proizvodnja plastičnih izdelkov?

Ta se je, kot vemo, uvedla najprej z namenom, "da se s pričakovano akumulacijo dohodka od nje omogoči kolektivu bivšega rudnika lignita Velenje ugodnejše doseganje celotnega letnega dohodka" - pozneje, pri njenem razširjevanju, pa se je temu pridružil še namen: "da bi prišli do novih, lažjih delovnih mest za invalide in izčrpane delavce rudnika", se pravi, namen, ki je sicer veljal le za obrat Zaščitna sredstva.

ROGIČ — Vprašanje je zanimivo zastavljeno in zasluži podrobnejši odgovor. Da pa bi ta bil jasnejši, je treba omeniti tudi politiko TOZD PZS pri odvajanju in formiranju sredstev za amortizacijo ter sredstev za investicijsko vzdrževanje, in to že od začetka proizvodnje v njej. Se pravi, od takrat, ko je v obrat Plastika za proizvodnjo po začetnem programu, to je, za proizvodnjo prve serije plastičnih trakov, bivša delovna organizacija RLV vložila 3,2 milijona dinarjev.

Mimogrede: ta obrat smo uredili v stavbi na jašku Preloge, kjer se že vrsto let izdelujejo zaščitna sredstva. Stavbo smo le malo prezidali, obrat zaščitna sredstva pa se je začasno stisnil, ker smo imeli v načrtu, da izkoristimo prvo priložnost za preselitev proizvodnje plastičnih izdelkov drugam. Ta priložnost so potem bili prostori likvidirane TE Velenje, v katerih je obrat Plastika zdaj.

Da nadaljujem, omeniti je treba, da smo že v prvem letu proizvodnje, v letu 1971, formirali tolikšna sredstva za amortizacijo, da je ostanka dohodka bilo le toliko, da smo pokrili zakonske in druge manjše obveznosti.

Zakaj smo to storili?

Zato, da bi velike obveznosti, kot je bilo odplačevanje prve opreme za proizvodnjo trakov, sami sebi predpisali za prednostne obveznosti, za kritje katerih je sredstva treba zagotoviti že pri formiranju osnovnih proizvodnih stroškov; pri formiranju stroškov za amortizacijo.

In taka politika se nam je obnesla: omogočila nam je, da smo iz naslova amortizacije v kratkem času odplačali prvo proizvodno linijo za plastične trakove, na račun vračunanih visokih proizvodnih stroškov za amortizacijo tudi v naslednjih letih pa smo uspeli postopoma nabaviti tudi vso drugo proizvodno opremo, ki je danes v obratu. Lansko leto, recimo, smo pri celotnem letnem dohodku 26 milijonov dinarjev ustvarili v skadu amortizacije 4.570.000 dinarjev. Se pravi: sredstva za amortizacijo so bila v celotnem dohodku, in to pri pokritju vseh stroškov in obveznosti, udeležena s 17,6 odstotka - kar, mislim, nedvomno kaže na zelo rentabilno poslovanje. Vendar, vsega tega večina odgovornih delavcev v delovni organizaciji ni hotela videti. In zato so nas polletna ali letna poročila o poslovanju v delovni organizaciji prikazovala kot dokaj nerentabilno TOZD; pač glede na to, da je formalni ostanek našega dohodka bil mali. Zaradi tega smo večkrat slišali tudi pripombo, češ kako slabo nam gre, a se zaradi nje nismo preveč razburjali, ker smo vedeli, kako delamo in zakaj tako posluujemo; ker smo vedeli, da našo uspešnost vedno lahko potrdi instalirana oprema, ki smo jo plačali s sredstvi, ki smo jih sami ustvarili. Vrednost opreme oziroma osnovnih sredstev v naši TOZD je, kot ste že sami ugotovili, znašala konec lanskega leta 15,9 milijona dinarjev.

K SLIKI ZGORAJ — Dragan Rogič, direktor TOZD Plastika in zaščitna sredstva, med enim od svojih poslovnih razgovorov o proizvodih TOZD PZS na letošnjem jesenskem zagrebškem velesjemu — kot ga je ujel v objektiv naš stalni sodelavec Lojz Ojsteršek, ko si je mimogrede po drugih opravkih v Zagrebu ogledal tudi velesjem.

Dragan Rogič, po poklicu diplomirani inženir strojništva, vodi organizacijo združenega dela Plastika in zaščitna sredstva vse od njene ustanovitve, v našo delovno organizacijo pa je prišel že dobro leto prej — v letu 1969.

Do sedanjega poklica je prišel po zelo pisani in naporni poti.

Rojen leta 1933 pri Sanskem mostu — v družini, katere edina vira za preživljanje sta bila krpa zemlje in očetov dohodek od sezonskega drvarjenja pa rudarjenja in drugih občasnih del, ker stalne zaposlitve takrat za večino polproletarcev pač ni bilo — je v rojstnem kraju končal osnovno šolo in se po njej najprej izučil za ključavničarja, in sicer v poklicni šoli pri železarni Smederevo. V le-tej je zatem nekaj let delal v tem poklicu, hkrati pa kot izreden slušatelj obiskoval ondotno srednjo tehniško šolo, strojna smer, jo končal z diplomom in se nato vpisal na strojno fakulteto v Ljubljani, kjer je opravil diplomski izpit leta 1962.

Od tega leta dalje pa je dve leti ponovno delal v železarni Smederevo, nato do leta 1967 v papirnici Radeče, in sicer kot tehnični vodja papirnice, nazadnje, pred prihodom v našo delovno organizacijo, pa je bil tehnični direktor bivše delovne organizacije Chrommetal Velenje.

Vaša omemba, da smo planirali investicijsko vzdrževanje za opremo, ki še ni aktivirana, pa ni točna. Pozabili ste, da imamo poleg vakuumskega stroja za proizvodnjo kozarcev, ki še ni aktiviran, ker to ne dovoli carina, sicer pa bi ga lahko aktivirali že pred enim mesecem, še eden takšen nov stroj, ki pa dela nonstop že od oktobra lanskega leta.

Na splošno pa je na preostali del vašega vprašanja treba povedati tole!

Zbiranje sredstev za amortizacijo za to leto v navedeni višini bi nam v resnici predstavljalo problem, saj je naš poslovni uspeh v polletju bil slabši od predvidenega. In sicer zato, ker se je zaradi poslabšane gospodarske situacije likvidnost odjemalcev naših proizvodov zmanjšala do take mere, da smo nekaterim morali ustaviti dobave in s tem okrniti tudi obseg našega poslovanja kakor tudi načrtovano formiranje sredstev za amortizacijo. Pri njej smo od najprej predvidene vsote 4,3 milijona šli na 3 milijone dinarjev, kar pa je še precej več, kot zakon določa za pospešeno amortizacijo.

Glede omembe v vprašanju, češ da so materialni stroški naše dejavnosti visoki, pa je treba reči, da proizvodnja velikih serij, kot je naša proizvodnja, omenjene stroške prenese; mislim, proizvodnja izdelkov iz plastike; materialni stroški obrata Zaščitnih sredstev in pri izdelavi pribora za embalaranje pa so znotraj omenjenih stroškov tako in tako precej nižji, saj sicer ti dve dejavnosti ne bi bili rentabilni.

Kar zadeva namen uvajanja proizvodnje plastičnih izdelkov s priborom - odpiranje lažjih delovnih mest, pa lahko rečem, da ga izpolnjujemo. Podatke o tem bom še navedel. In glede na to je nesprejemljivo drugo pričakovanje; pričakovanje da bi rezultati take proizvodnje lahko pomagali manj akumulativnim drugim dejavnostim. Sicer pa velja tudi dejstvo, da se mora vsaka proizvodnja, če ni v tehnološki povezavi z drugo, ekonomsko popolnoma opravičiti sama. In naša se je. Zlasti zato, ker smo pospešeno vlagali v osnovna sredstva - v razširjanje in večanje proizvodnje, saj sicer tudi ni pričakovati večjega uspeha.

Prvi izdelki so bili embalažni trakovi

"Njih proizvodnja je stekla še pred rokom, postavljenim v delovnem načrtu delovne organizacije za leto 1971 - v ponedeljek, 1. marca 1971," smo zapisali v Informatorju z dne 6. marca istega leta.

"Začetek obratovanja oddelka Plastika, ki poleg oddelka za izdelavo zaščitnih sredstev sestavlja novo samostojno organizacijo združenega dela v RLV - SOZD Plastika in zaščitna sredstva, obeta uspeh," smo takrat še zapisali in nadaljevali: "Proizvodnja prvih metrov tega redkega embalažnega materiala poteka domala brez zastojev, čeprav proizvodni načrt oddelka Plastika za to leto predvideva vse do konca leta poskusno obratovanje ... Že sedanji rezultati potrjujejo poslovna predvidevanja, o katerih je razpravljal tudi CDS, ko je na svojem zasedanju z dne 29. oktobra 1970 odobril investicijska sredstva za ustanovitev tega oddelka."

Kako bi glede na ta zapis komentirali naslednjo preglednico proizvodnje in prodaje teh trakov v obdobju 1971 — 1974?

LETO	Proizv. ton	Prodaja ton	Razlika Pro.-Prod. v tonah	Neprodamo ton
1971	162,2	76,0	+ 86,2	+ 86,2
1972	146,5	165,7	- 19,2	+ 67,0
1973	232,5	285,9	- 53,4	+ 13,6
1974	332,2	384,7	- 52,5	- 38,9

Podatki so iz letnih delovnih načrtov delovne organizacije.

ROGIČ — Rezultati proizvodnje trakov v obdobju 1971 — 1974 odražajo tisto, kar sem povedal že v odgovoru na prvo vprašanje; to, da vsako novo blago, ne glede na tržne potrebe po njem, zahteva določen čas, da se na trgu uveljavi. Seveda pa bi pri zaloga kljub temu lahko bila slika drugačna, če se bi drugače pripravili za tržišče ali če bi začetni obseg proizvodnje uskladili s tem, kolikor se je dalo prodati.

Toda, ko smo se odločali za uvedbo proizvodnje trakov, prvo ni bilo možno, drugo pa je nakazovalo izgraditev proizvodnega obrata z razmeroma zelo malo proizvodno kapaciteto, ki bi ga nadaljnji razvoj potreb tržišča po njegovi proizvodnji lahko prehitro prerasel. Poleg tega pa bi investicija v tak obrat ne bila veliko manjša kot v znatno večji, zmogljivejši obrat. Ko smo pregledovali cene opreme za proizvodne linije različnih kapacitet, smo namreč videli, da sta kapaciteti dveh linij, ki sta nam najbolj ustrezali, skoraj v razmerju 3 : 2, ceni oprem zanju pa domala enaki. In končna odločitev je seveda padla za opremo zmogljivejše linije; ne glede na to, da smo z gotovostjo lahko pričakovali, da bodo njene kapacitete v začetku ali neizkoriščene ali pa se bomo morali sprijazniti z neprodanimi zalogami.

Kako pravilna je bila ta odločitev, se je kmalu pokazalo. Že po obdobju dobrega poldruga leta proizvodnje trakov, ko smo res morali kopiciti zaloge in se zaradi zalog tudi omejevati pri izkoriščanju proizvodne kapacitete nabavljene linije, smo namreč spoznali, da je treba uvesti le še lastno proizvodnjo pribora za embalaranje s trakovi - in

Razstava proizvodov TOZD PZS na letošnjem jesenskem zagrebškem velesejmu

nobenega problema ne bo več, da bi ne mogli prodati vse trakove, kolikor jih lahko proizvedemo. Se pravi, pri izbiri proizvodne linije smo se odločili pravilno, nismo pa se domislili, da je hkrati s trakovi na vsak način treba ponuditi tudi zadostno količino vsega potrebnega, kvalitetno izdelanega pribora.

Ob uvajanju proizvodnje trakov na pribor sicer nismo pozabili. Vendar, njegovo izdelavo smo zaupali kooperantu, in to v celoti, kar pa se je izkazalo za nepravilno, saj kooperant ne pri kompletiranju pribora ne pri kvaliteti in rokih njegove izdelave ni pokazal ustreznih prizadevnosti, tako da so reklamacije naših kupcev glede pribora bile na dnevnem redu in so dejansko zmanjševale prodajo trakov - vse do takrat, dokler ga nismo začeli izdelovati sami.

To je bilo, kot sem maloprej nakazal, v letu 1973 in od takrat do zdaj smo docela uspeli tudi pri proizvodnji vsega potrebnega pribora; to se vidi tudi po tem, da je finančna realizacija proizvodnje pribora zadnje poldruge leto v skupni realizaciji proizvodnje trakov in pribora udeležena s 30 — 35 odstotki; pa tudi v tem, da so v letu 1974 zaradi možnosti hkratne prodaje trakov in pribora možnosti prodaje trakov tako poskočile, da smo hočeš nočeš nekaj naročil morali zadovoljiti celo z dokupom trakov pri konkurentih; gre za negativno razliko v višini 38,9 tone trakov, ki ste jo v preglednici znotraj tega vprašanja pri letu 1974 ugotovili že sami.

Kakšna je slika razvoja proizvodnje in prodaje vseh izdelkov obrata Plastika, pa ste tako predvideli, da bi naj zajel v odgovoru na naslednje vprašanje. Zaradi večje preglednosti pa so tule v tej zvezi še grafikoni, ki smo vam jih pripravili in katere bi prav tako kazalo vključiti v to reportažo.

(Op. uredništva — Te grafikone smo dali pred konec reportaže.)

Ob koncu odgovora na to vprašanje naj še enkrat poudarim, da smo zdaj že v celoti kos tudi potrebam po priboru, in to v pogledu kvalitete in množine. Poleg tega pa smo pri TOZD že formirali tudi servisno službo za popravila pribora na terenu, in rečem lahko: pri priboru, ki smo ga izdelali sami, je pogostost potreb po popravilih normalna, pri priboru, ki ga je izdelal prej kooperant, pa prevelika.

**V letu 1973
že tudi proizvodnja
plastičnih niti,
v letu 1974
pa še pihane embalaže**

Poleg razmeroma že utečenega proizvodnje različnih embalažnih trakov in delno tudi že pribora za embaliranje z njimi ste v letu 1973 začeli proizvajati še plastične niti, tako imenovane monofile; za izdelavo vrvi, vreč, mrež ter drugih podobnih izdelkov. Že v istem letu ste teh proizvedli 7,4 tone. V naslednjem letu pa ste v svoj proizvodni program vključili še proizvodnjo pihane embalaže (plastičnih kozarcev s prostornino 0,21 l) iz polistirola, če se ne motimo, in je že v tem letu proizvedli okoli 3,8 milijona enot ali 26,8 tone.

Kako daleč ste pri teh dveh novih proizvodnjah v tehnološkem ter komercialnem pogledu (nabavah, prodaji, poslovnih sodelovanjih)?

ROGIČ — Delni podatki, ki ste jih omenili, so točni.

Leta 1973 smo začeli uresničevati dopolnilni proizvodni program - program za proizvodnjo sintetičnih niti, tako imenovanih monofilov, s premerom 0,15 — 0,30 milimetra. Ker smo del kapacitet proizvodne linije za trakove imeli ta-

krat še neizkoriščene, smo s proizvodnjo teh niti začeli kar na liniji za trakove, s tem da smo linijo nekoliko preuredili.

Sicer pa smo tudi pri proizvodnji teh niti bili prvi v Jugoslaviji in smo verjetno še zdaj edini. Vsaj takrat, ko smo se pripravljali, da jih začnemo proizvajati, oziroma ko smo raziskovali tržišče zanje, ni bilo nobenega domačega proizvajalca; popraševanje po njih pa je bilo na domačem trgu precej veliko in ga je zato v celoti bilo treba kriti z uvozom. Da smo verjetno še zdaj edini domači proizvajalci teh niti, sklepamo po tem, ker še nismo zasledili ne reklame ne izdelkov, ki bi nam dali vedeti nasprotno. Res je precej reklam za doma proizvedene tako imenovane "multifilamente", vendar gre pri tem za kvalitetno povsem drug izdelek, kot so naši monofili; gre za bolj tekstilni material, medtem ko so naši monofili namenjeni, kot ste že sami povedali, za izdelavo različno debelih vrvi, mrež, vreč in podobnega.

Kljub temu pa smo pri prodaji naših niti, ki smo jih do konca leta 1974 proizvedli že okoli 100 ton, imeli nekaj časa precej težav. To pa zaradi nekonkurenčnosti domačih proizvajalcev finalnih izdelkov iz teh naših niti nasproti uvoženim finalnim izdelkom iz prav takih niti iz Portugalske. Toda, ko smo začeli priporočati naše niti za širjo uporabo, kot je bila dotedanja, se je tržišče spet začelo bolj odpirati zanje - in prepričan sem, da bo z njihovo prodajo, če bomo dovolj elastični pri ponudbi, kmalu vse v redu.

Takoj po začetku izdelovanja sintetičnih niti pa smo v naš proizvodni program vključili še proizvodnjo pihane, pravzaprav vakuumirane embalaže, od katere zaenkrat proizvajamo samo kozarce s prostornino 0,2 litra - za mlečne napitke, jogurt, smetano in podobno.

V to proizvodnjo smo šli zaradi hudega primanjkanja domačih plastičnih kozarcev za mlečne proizvode na jugoslovanskem tržišču v letu 1973, zaradi katerega je bilo treba, deloma tudi zastran monopolističnega obnašanja domačih proizvajalcev teh embalažnih izdelkov, kar 60 odstotkov domačih potreb kriti z uvozom.

Sicer pa je ta problem še zdaj velik in ga tudi mi še ne moremo pomagati reševati v taki meri, kot bi ga lahko.

Vzrok tega je že omenjen problem v zvezi z našim novim, že plačanim vakuumskim strojem za proizvodnjo kozarcev, ki bi ga lahko aktivirali že pred enim mesecem, pa ga zaradi carinskih predpisov glede tovrstne opreme iz uvoza ne smemo, tako da nam zapečaten leži v skladišču.

Za kritje vseh sedanjih potreb z domačimi kozarci, bi namreč morali v Jugoslaviji izdelati letno okoli 500-600 milijonov kozarcev, vendar jih še vedno izdelamo veliko manj in je zato uvoz še vedno prevelik. Prav gotovo pa bi bil precej manjši, če bi lahko mi aktivirali vso proizvodno opremo, ki smo jo predvideli, saj bi s tem lahko proizvedli letno že 80 — 100 milijonov kozarcev.

Bojazni, da bi naši kozarci ne šli v prodajo, torej ni! Stalni odjemalci naših kozarcev so že vse večje slovenske mlekarne, poleg teh pa še mlekarne iz Splita, Dubrovnika in Pančeva, priglašajo pa se že mnoge druge, a jih, žal, zaradi premalih proizvodnih kapacitet moramo zavračati.

Pripomniti velja tudi to, da nimamo nobenih težav pri nabavi surovine ne za te kakor tudi ne za ostale naše proizvode. Prav tako pa nimamo več nobenih težav tudi po tehnološki plati, za kar pa gre vse priznanje celotnemu kolektivu TOZD PZS, saj se vsak delavec v kolektivu naše TOZD prizadeva, da bi na svojem delovnem mestu izkoristil čimveč svojih sil in sposobnosti in tako prispeval kar največji svoj delež obvladovanju novih in novih tehnoloških postopkov, ki jih prinaša nagel razvoj naše proizvodne dejavnosti in združene dela.

**V temeljni organizaciji
Plastika in zaščitna sredstva
so zdaj že tri enote**

Za to leto ste proizvodno delo in poslovanje v vaši TOZD načrtovali ločeno:

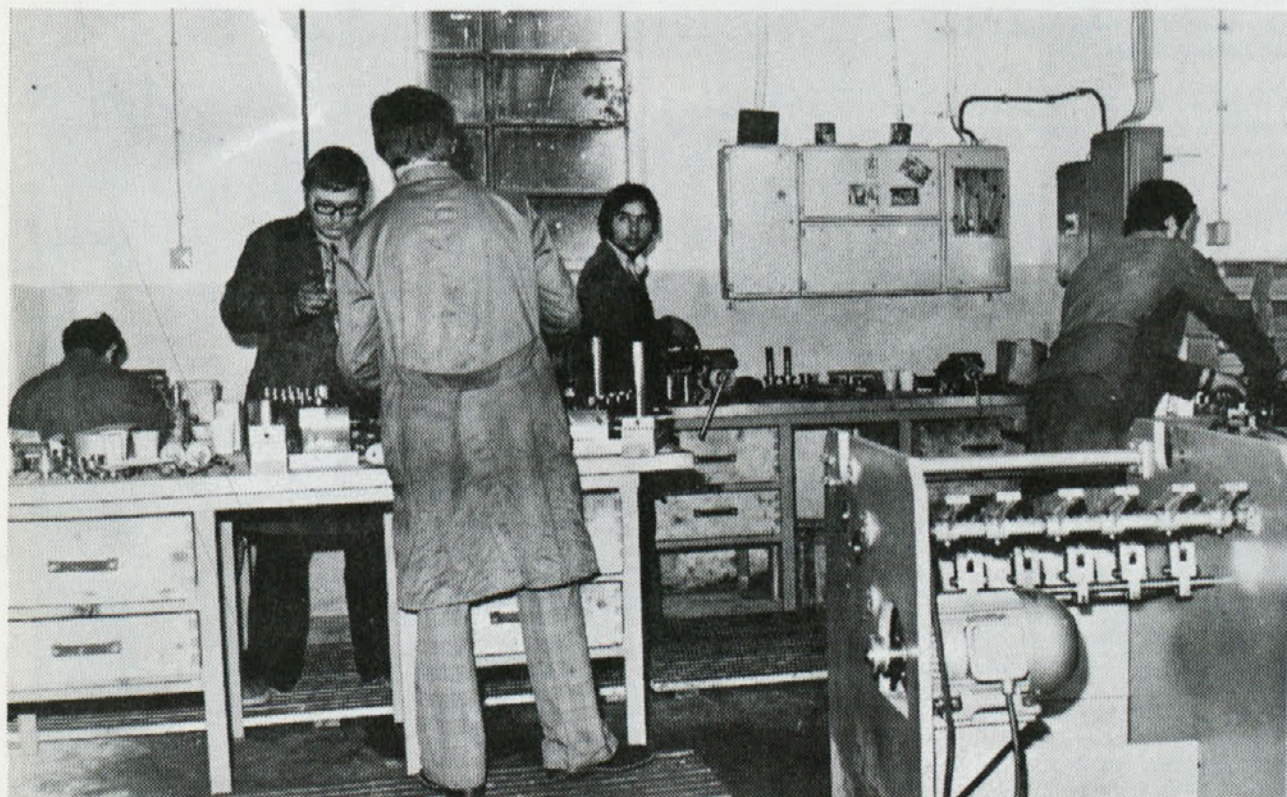
- za proizvodnjo plastičnih trakov, monofilov in pihane embalaže;
- za izdelavo pribora za embaliranje s trakovi, vzdrževanje proizvodnih naprav in priprav pa izdelavo nekaterih rezervnih delov zanje ter
- za izdelavo zaščitnih sredstev.

Torej imate zdaj že tri oddelke, medtem ko ste začeli z dvema: z oddelkom Plastika in oddelkom Zaščitna sredstva. Pravzaprav pa imate, kolikor se da razbrati iz delovnega načrta za to leto, tudi že zametek nekakšnih skupnih strokovnih služb TOZD.

V prvem od teh oddelkov bi naj konec leta delalo že 44 delavcev, v drugem 43, v tretjem 23, v zametku četrtega pa 20. Skupaj bi naj torej konec leta štel kolektiv vaše TOZD že 120 delavcev.

Koliko pa jih imate sedaj po teh tehnoloških enotah in kakšna je na splošno kvalifikacijska struktura delavcev v vaši TOZD glede na zahteve delovnih mest in druge zahteve: recimo po zaposlovanju invalidov in izčrpanih delavcev iz drugih TOZD?

ROGIČ — Vprašanje je gotovo umestno in zaželeno, ker se kot TOZD celotnemu kolektivu delovne organizacije REK Velenje doslej še nismo predstavili, medtem ko nas izven delovne organizacije pozna že okoli 1000 registriranih

Izdelava orodja za proizvodnjo plastičnih izdelkov in rezervnih delov za proizvodno opremo obrata Plastika

odjemalcev naših izdelkov, in to iz najrazličnejših delov Jugoslavije.

Zato odgovarjam na vprašanje kolikor se da pregledno, in sicer z naslednjimi podatki, ki se nanašajo na ves čas obstajanja temeljne organizacije PZS!

V začetku formiranja PZS, tedaj SOZD PZS, oziroma v začetku preizkusne proizvodnje obrata Plastika; ta se je, kot ste že omenili, začela v začetku marca 1971. leta - je kolektiv PZS imel:

- v oddelku Plastika 6 delavcev,
- v oddelku Zaščitna sredstva 16 delavcev,
- v režiji 3 delavce ;

skupno torej 25 delavcev.

Pozneje, ob razširitvi proizvodnje, smo tudi mi, kot vse druge TOZD REK Velenje, izdelali samoupravno in organizacijsko shemo, v kateri nimamo več oddelkov, ampak naslednje obrate oziroma obračunske enote:

- obrat za proizvodnjo plastičnih izdelkov,
- obrat za proizvodnjo pribora,
- obrat za proizvodnjo zaščitnih sredstev ter
- strokovne službe.

Strokovnih služb TOZD PZS ni nič več, kot jih ta poleg skupnih služb REK Velenje potrebuje za svoj razvoj in normalen potek dela. Vključujejo pa: pripravo proizvodnje, konstrukcijo, stroškovno računovodstvo in kontrolo.

Če pogledamo, koliko imamo v obratih TOZD PZS delavcev sedaj, je slika naslednja:

- obrat Plastika 34 delavcev (od teh dobra polovica delovnih invalidov ter 6 delavcev iz rudniških TOZD, ki so v TOZD PZS zaposleni začasno - zaradi zdravstvene rehabilitacije po nalogu zdravniške komisije);
- obrat Pribor 30 delavcev (od teh petina delovnih invalidov);
- obrat Zaščitna sredstva 22 delavcev (od teh tri četrtine invalidov);
- strokovne službe 22 delavcev ter
- skupina za servis in vzdrževanje 8 delavcev.

Vseh delavcev v TOZD PZS je torej zdaj 116.

Prav je, da glede števila zaposlenih omenim še, da je tistih delavcev, ki so zaposleni v naši TOZD začasno, po nalogu zdravniške komisije - se pravi, zaradi zdravstvene rehabilitacije - vsak mesec 5 do 10.

Kvalifikacijska in izobrazbena sestava delavcev TOZD PZS pa je naslednja!

Visoka šola	Višja	Srednja	VKV	KV	PKV	NK	Vseh
2	1	14	12	49	15	23	116

Iz podatkov v vprašanju in odgovoru torej vidimo, da predvidenega števila delavcev za našo TOZD za to leto še nismo dosegli in ga bomo le, če bo nujno potrebno. Razlika do načrta je 10 delavcev, če odštejemo začasno zaposlene iz rudniških TOZD po nalogu zdravniške komisije.

Iz teh podatkov je prav tako razvidno, da v TOZD PZS skrbimo (skupaj s kadrovsko službo REK Velenje) za primerno kvalifikacijsko strukturo zaposlenih. Poleg tega pa skrbimo tudi za šolanje novih kadrov, saj imamo v šolah, od poklicnih do visokih, to leto že 38 študentov, medtem ko smo jih lani imeli za 10 manj. Se pač zavedamo, da je ta skrb eden od osnovnih pogojev za razvoj naše TOZD.

V letu ustanovitve celotni dohodek okoli 5,7 milijona, v tem letu bo okoli 42,8 milijona

V poročilu o poslovanju delovne organizacije za leto ustanovitve vaše delovne enote, leto 1971, najdemo realizacijo celotnega dohodka Plastika v obsegu dobrih 3683000 dinarjev in oddelka Zaščitna sredstva v obsegu dobrih 1984000 dinarjev, skupno v obsegu okoli 5,7 milijona, pri čemer je delež Plastike okoli 65 in Zaščitnih sredstev 35 odstotkov.

Za to leto pa vaša predvidevanja glede celotnega dohodka izkazujejo že dobrih 42767000 dinarjev ali kar 7,5-krat več, kot ste ga dosegli v letu 1971. Pri tem pa bi naj delež proizvodnje plastičnih izdelkov in izdelave pribora oziroma prvih dveh vaših tehnoloških enot narasel že na 84,4 odstotka, tako da bi delež izdelave zaščitnih sredstev, čeprav je tudi ta po letu 1970 dosegla razmah, predstavljal le še 15,6 odstotka.

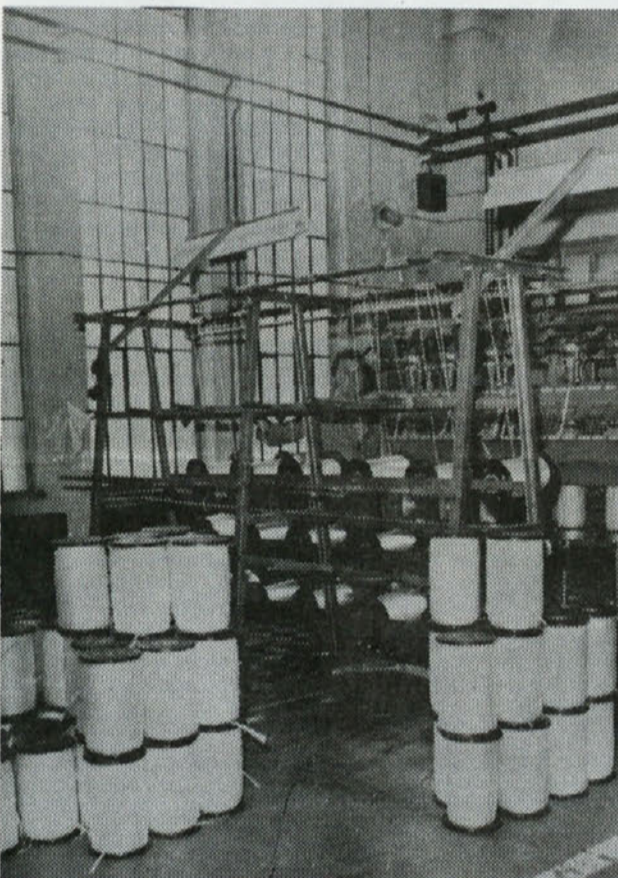
Glede na večino naših TOZD je to gotovo kazalec izjemno naglega razvoja. Le razvoj tiskarstva je še bolj strm, saj v TOZD TISK za tekoče leto načrtujejo 9,7-krat večji celotni dohodek, kot so ga dosegli v letu 1971 - in pa, seveda, elektrarne Šoštanj, katere celotni dohodek bi naj bil letos že nekaj čez 855,5 milijona dinarjev, medtem ko je bil v letu 1971, ko je bila njena faza III še v izgradnji, nekaj pod 110,8 milijona. Sicer pa se organizacija združenega dela, kot je vaša, s temeljnimi organizacijami RLV in TEŠ zaenkrat sploh še ne more primerjati; tu je njihov večdesetletni razvoj, splošni interes, prioritarno obravnavanje itd.

Kakšne so srednjeročne in dolgoročne perspektive vaše TOZD glede na tolikšen dosedanji vzpon?

ROGIČ — Dejstvo je, da smo v TOZD PZS iz leta v leto nemalokrat več kot podvojili proizvodnjo in s tem tudi obseg njene vrednosti. Takšen skokovit razvoj proizvodnje in poslovanja izhaja iz stremljenja vseh delavcev TOZD PZS za napredkom. V kolektivu nam je popolnoma jasno, da moramo ta močan in razgiban razvoj nadaljevati tudi v bodoče. Pri tem se, kot ste omenili, seveda na noben način ne moremo primerjati z velikimi TOZD v delovni organizaciji, ker so te dejansko v prioritarnem položaju, kar pa je brez dvoma tudi pravilno, ker gre pri njihovih dejavnostih za interese širše družbene skupnosti. Sicer pa smo kot TOZD v okviru REK Velenje zadovoljni, saj imamo v njem možnosti in zagotovila za razvoj v skladu s svojimi sposobnostmi; tako kot ga imajo tudi vse druge TOZD, s katerimi tvorimo solidarnostno celoto REK Velenje.

V vprašanju ste navedli tudi nekaj primerjalnih podatkov o razvoju obratov Plastika in Zaščitna sredstva po njuni združitvi.

V zvezi z njimi moramo reči, da smo zares forsirali razvoj proizvodnje plastičnih izdelkov in pribora, pri zaščitnih sredstvih pa proizvodnjo povečevali samo toliko, da pokrijemo potrebe REK Velenje. Za zunanje tržišče namreč tako in tako pri teh izdelkih ne bi bili konkurenčni. Drugače je seveda pri proizvodnji plastičnih izdelkov in pribora, kjer gre za načrtno povečanje proizvodnje velikih serij in se bo zato njen obseg nasproti izdelavi zaščitnih sredstev še nadalje povečeval, ker so pač pri njej večje možnosti za naš ekonomski uspeh.

Dodelava sintetičnih niti, druga faza

Kljub dokajšnji vsesplošni stagnaciji v predelovalnih industrijah pripravljenost za izpolnjevanje vseh zadanih nalog

To je gotovo dejstvo, saj ga deloma potrjuje že naslednja primerjava polletnih rezultatov z nalogami, ki ste si jih zastavili v letnem merilu:

PROIZVODI	Načrt 1975 ton	Doseženo v polletju ton	V polletju dosežen obseg letne nal.
trakovi	474,8	212,0	44,7 %
niti	120,0	27,5	22,9 %
kozarci	280,0	68,0	24,3 %
SKUPAJ	874,8	307,5	35,2 %

Seveda pa ta slika še ni popolna. Tu je še pribor, ki ste ga izdelali k trakovom; milijoni in milijoni raznih spenk, nekaj sto spenjalcev in odvijalcev. Tu so tudi opravljena vzdrževalna dela in izdelava raznih rezervnih delov za proizvodno opremo.

Tu je tudi še vsa polletna proizvodnja zaščitnih sredstev, ki teče po planu. Za leto 1975 ste si zastavili izdelavo: 18350 parov rokavic (v letu 1971 ste jih izdelali 13377), 4825 parov čevljev (v letu 1971 ste jih izdelali 3260), 11510 zgornjih in spodnjih delovnih hlač (v letu 1971 ste jih izdelali 4131) - poleg tega pa so tu še golenice, vetrovke, srajce, predpasniki, delovne halje, pasovi za jamske svetilke in še kaj, kar izdelujete v vašem oddelku Zaščitna sredstva. Delavci iz tega oddelka opravljajo tudi najraznovrstnejša

tapetniška dela; v delavnici in na terenu (izdelava in nameščanje rolet, polaganje toplih podov in podobno).

Toliko je vsega - za trg in za skupne potrebe. Nekaj tudi tako drobnega, da marsikdaj spregledajo, celo ko strokovno poročajo o rezultatih vašega dela.

Recimo, v brošuri Poročilo o poslovanju temeljnih organizacij REK Velenje v I. polletju 1975 je le malo več kot golo število 34,1 odstotka, in sicer kot kazalec realizacije letnega finančnega načrta vaše TOZD v prvi polovici leta.

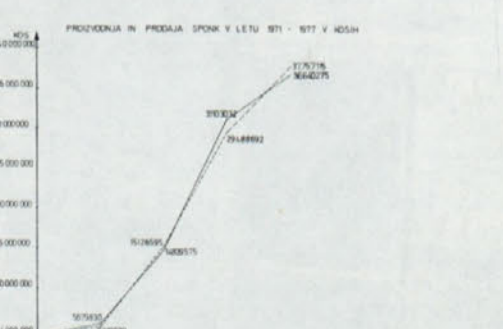
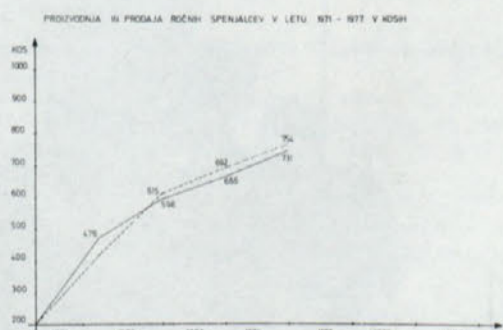
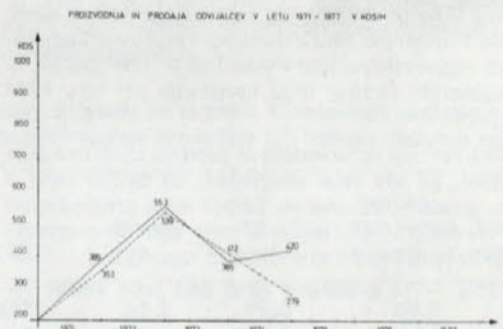
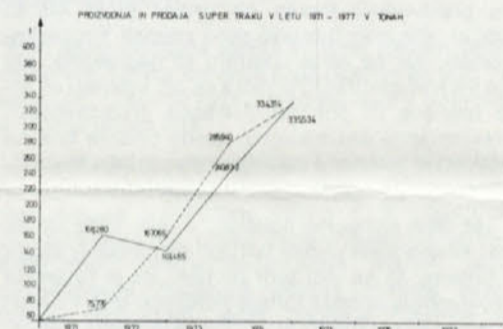
Kaj bi imeli dodati glede na vse to!

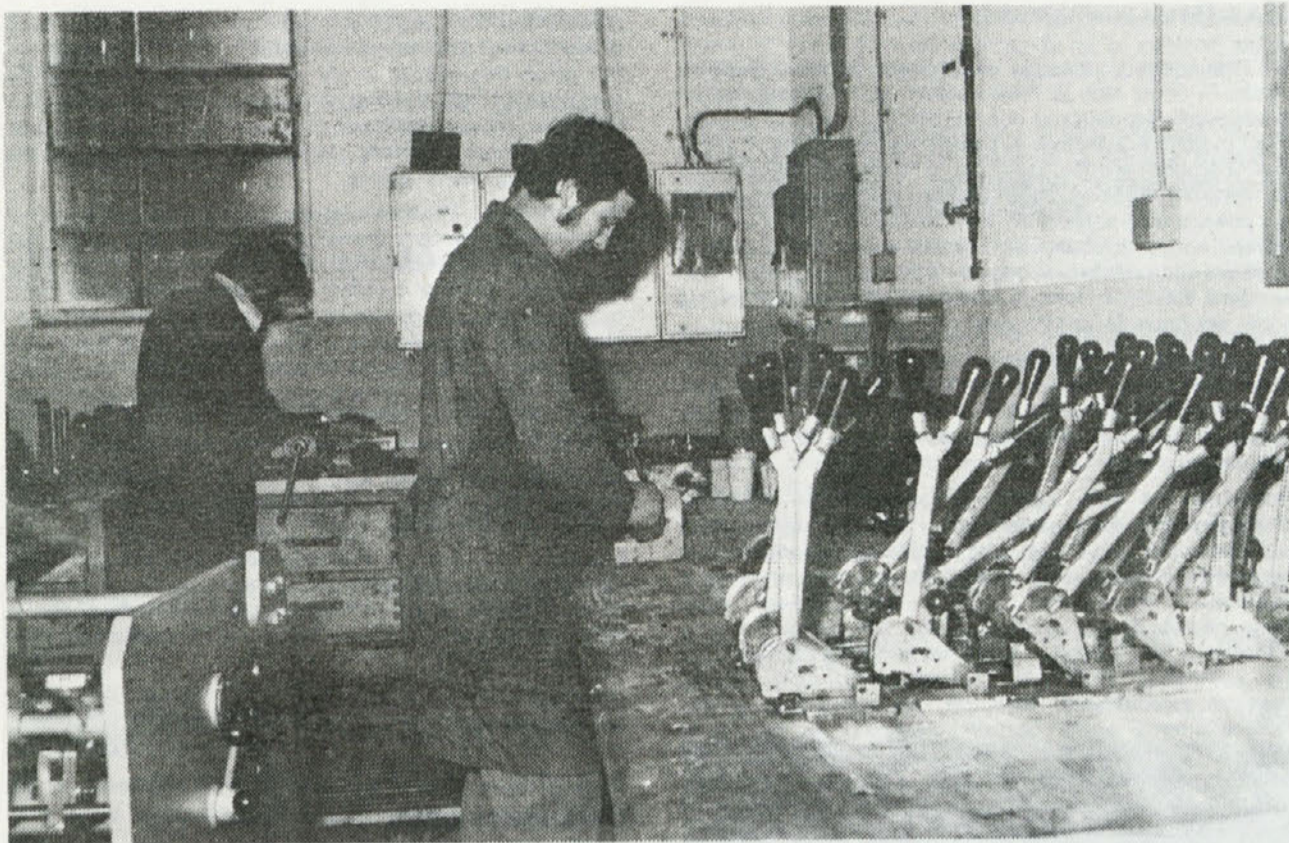
ROGIČ — Iz tabele v vprašanju o poslovnih rezultatih za obrat Plastika v I. polletju 1975 je vsekakor razvidno, da nismo izpolnili načrtovanih nalog. Kje so vzroki za to, se da razbrati že iz odgovorov na prejšnja vprašanja. Vseeno pa naj pridam še tole!

Številke, ki govorijo o odnosu do načrta, niso vedno veren odraz dela. Bolj kot te je važno, kako so v doseženi realizaciji celotnega dohodka pokriti stroški. Namreč, kljub temu, da smo količinski načrt za leto 1975 v polletju izpolnili le v višini 35,2 odstotka, smo v tem obdobju uspeli zbrati za amortizacijo 1990000 dinarjev, kar je precej iznad zakonske obveze do amortizacije, tako da se v tej vsoti skriva precejšen dejanski ostanek našega dohodka. Poleg tega pa smo uspeli pokriti tudi vse svoje ostale obveznosti.

O tem vprašanju pa bi dejal še, da je prav, da ste v njem omenili tudi številke o proizvodnih uspehih obrata Zaščitna sredstva. Res je, ta obrat je precej povečal svojo proizvodnjo v odnosu na leto 1971, in to le z neznatnim povečanjem števila zaposlenih.

Strinjam se tudi z mnenjem v vprašanju, da so polletni rezultati TOZD PZS v navedenem poročilu pomanjkljivo prikazani, tako da nam prikaz prej škoduje kot koristi. V poročilu bi res lahko malo več povedali, v kakšnih pogojih proizvajamo in poslujemo, in mnenja o nas bi bila tehtnejša. Dejal bi, da - čeprav je stara - ni poštena navada, da našim malim TOZD v naših strokovnih poročilih namenimo le toliko besed, kot so velike v primeri z našimi velikimi TOZD.

Kompletiranje spenjalcev plastičnih trakov

Za sklep o njihovi skrbi in uspehih pri izboljševanju proizvodnosti in varčevanja

Branko Biškop, 27 let, prej KV rudar; v obratu Plastika dela že od vsega začetka:

"Poklicno rudarsko šolo sem končal leta 1965. V letu 1971 sem bil zaradi poškodbe hrbtenice premeščen v PZS, kjer delam še sedaj - na delovnem mestu vodje proizvodnih linij za izdelavo plastičnih trakov in monofilov.

Na zboru kolektiva smo veliko razpravljali o stabilizaciji in sprejetju tega programa. Delavci v obratu Plastika smo ta program v celoti podprli in ga pričeli takoj izvajati. Pri proizvodnji trakov in monofilov pazimo, da je čim manj odpadkov. S tem pridobimo večjo proizvodnjo in zmanjšamo število delovnih ur pri mletju odpadkov, ki jih zmlate v celoti ponovno predelamo. Z večjo prizadevnostjo pri delu, smo dosegli tudi to, da lahko na dveh proizvodnih linijah opravljata delo samo dva delavca, čeprav so bili predvideni štirje. To dosegamo z boljšo organizacijo dela.

K delu po stabilizacijskem programu lahko prištevamo tudi razne tehnične izboljšave, ki veliko pripomorejo, da proizvodnja na vseh linijah teče brez zastojev.

Pri proizvodnji trakov in monofilov smo zaposleni večinoma invalidi iz jame. To delo nam predvsem fizično odgovarja.

Z ustanovitvijo PZS je bivša delovna organizacija RLV precej rešila velik problem zaposlovanja rudniških invalidov. Če se bo naš TOZD še naprej večal in razširjeval, bomo imeli možnost, da odpremo še veliko delovnih mest, na katerih bodo lahko delali delavci, ki bodo zaradi zdravstvenih razlogov morali iz jame.

Tudi mi invalidi se bomo potrudili in dali svoj delež za stabilizacijo, saj se zavedamo, da je tudi naš TOZD del velike delovne organizacije REK Velenje."

Stanko Melanšek, predsednik delavskega sveta TOZD - 46 let, KV sedlar - tapetnik - jermernar v obratu Zaščitna sredstva; pri izdelavi zaščitnih sredstev v delovni organizaciji od začetka 1963:

"Nekaj smo ukrenili, da bi še več naredili in dosegli še več dohodka; pri nas v obratu Zaščitna sredstva, in v Plastiki!"

Recimo, delo je zdaj normirano tudi pri izdelavi zaščitnih sredstev. Vendar delavci v obratu Zaščitnih sredstev z normiranjem, takšno kot je zdaj, nismo zadovoljni. Menimo, da bi normiranje bilo treba izpeljati tako, da nam delavcem ne bi nalagalo preveč administrativnega dela. Za izračunavanje doseganja postavljenih norm in akordov in potem OD namreč moramo zdaj vsi delavci v našem obratu na delovne liste, ki so jih uvedle strokovne službe TOZD, sproti zapisovati, kaj smo delali čez dan in koliko smo naredili. To pa je mnogokrat zelo zamudno in tudi naporno opravilo, saj je delo marsikoga med nami čez dan ali ze-

lo raznoliko ali pa tako zastavljeno, da je težko navesti, koliko je končanega. Toliko o normiranju!

Poleg tega pa smo v TOZD skoraj v celoti ukiniteli nadurno delo. Le pri proizvodnji kozarcev v obratu Plastika je dovoljeno. Zato, ker gredo kozarci dobro v prodajo in ker še zdaj ne smemo aktivirati drugega, nanovo kupljenega vakuumskega stroja za njihovo proizvodnjo. Če bi ga lahko aktivirali, bi lahko naredili dovolj v urah polnega delovnega časa.

Tudi tapetniki in polagalci podov zdaj ne delajo več nadurno - spomladi so še.

Je pa še to in onp napoti boljšemu delu in delovnim učinkom v TOZD. Na primer, tu pri nas bi zelo rabili stroj za tanjšanje usnja. Pa še nekaj drugih strojev. Denar za to si ustvarjamo. V načrtu TOZD za to leto smo tudi predvideli, kaj je treba dokupiti, a do zdaj ni bilo kupljenega še nič.

Problem je tudi to, da je obrat Plastika na jašku Škale, na pa tu na jašku Preloge. To je problem, ki ga bo naša TOZD v prihodnosti morala rešiti. Če bi bili skupaj, bi bili znotraj TOZD bolj enotni. Tudi na delo našega delavskega sveta ta ločenost slabo vpliva.

Pravzaprav pa smo v TOZD vedno gledali, da bi čimveč naredili in izpolnjevali, kar so od nas pričakovali v delovni organizaciji in drugi. To tudi zato, ker so med nami v večini invalidi, jamski invalidi, ki vedo, kako je treba delati - posebno, ko postaneš invalid in moraš sam sebi in drugim dokazovati, da se pri novem delu lahko enačiš z vsemi drugimi."

Jože Kastelic, predsednik osnovne organizacije sindikata v TOZD - 39 let, strojni delovodja, vodja izmene, v naši delovni organizaciji od aprila 1962, v PZS od februarja 1974:

"Takoj po sprejetju stabilizacijskega programa smo se lotili njegovega izvajanja. Izdelali smo tudi organizacijsko shemo TOZD, ki je osnova za izdelavo sistemizacije delovnih mest v njej. Ker pa vemo, da brez iskanja notranjih rezerv, brez dobre priprave proizvodnje, ne bo dovolj uspeha, smo tudi temu vprašanju posvetili veliko časa. Uvedli smo normative za delo in njegovo vrednotenje pri obračunu osebnih dohodkov.

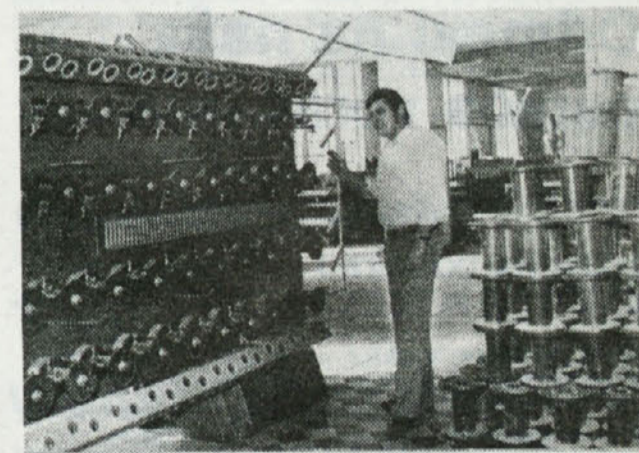
V naši TOZD so na lažjih delovnih mestih zaposleni invalidi in še naprej moramo skrbeti, da jim omogočimo take pogoje dela, da bodo lahko opravljali proizvodne naloge.

V obratu Plastika smo rekonstruirali orodje za izdelavo monofilov. Z njim smo urno proizvodnjo povečali od 28 na 41 kg. Tudi drugo orodje, ki ga potrebujemo pri naši proizvodnji, sedaj izdelujemo sami. Zaradi tega nismo več toliko odvisni od uvoza.

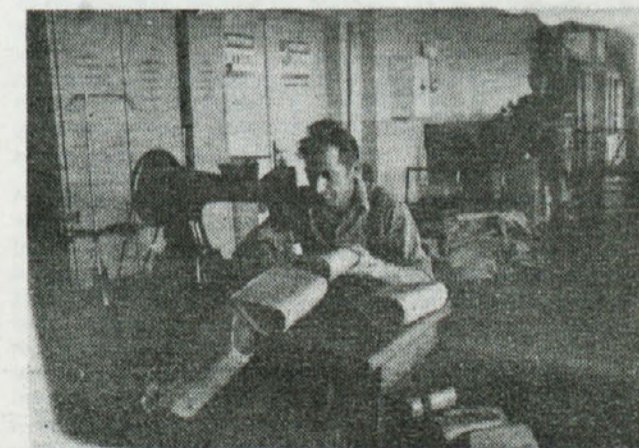
Proizvodnja in prodaja kozarcev ter ostalih izdelkov teče precej dobro. Posebno po kozarcih je sedaj večje popraševanje. Izboljšali smo tudi tehnološke postopke v obratih Pribor in Zaščitna sredstva, tako da se bodo tudi tu pokazali boljši delovni rezultati.

Veliko pozornosti pa moramo posvetiti tudi kvaliteti naših proizvodov, saj je ta osnova za njihovo dobro prodajo.

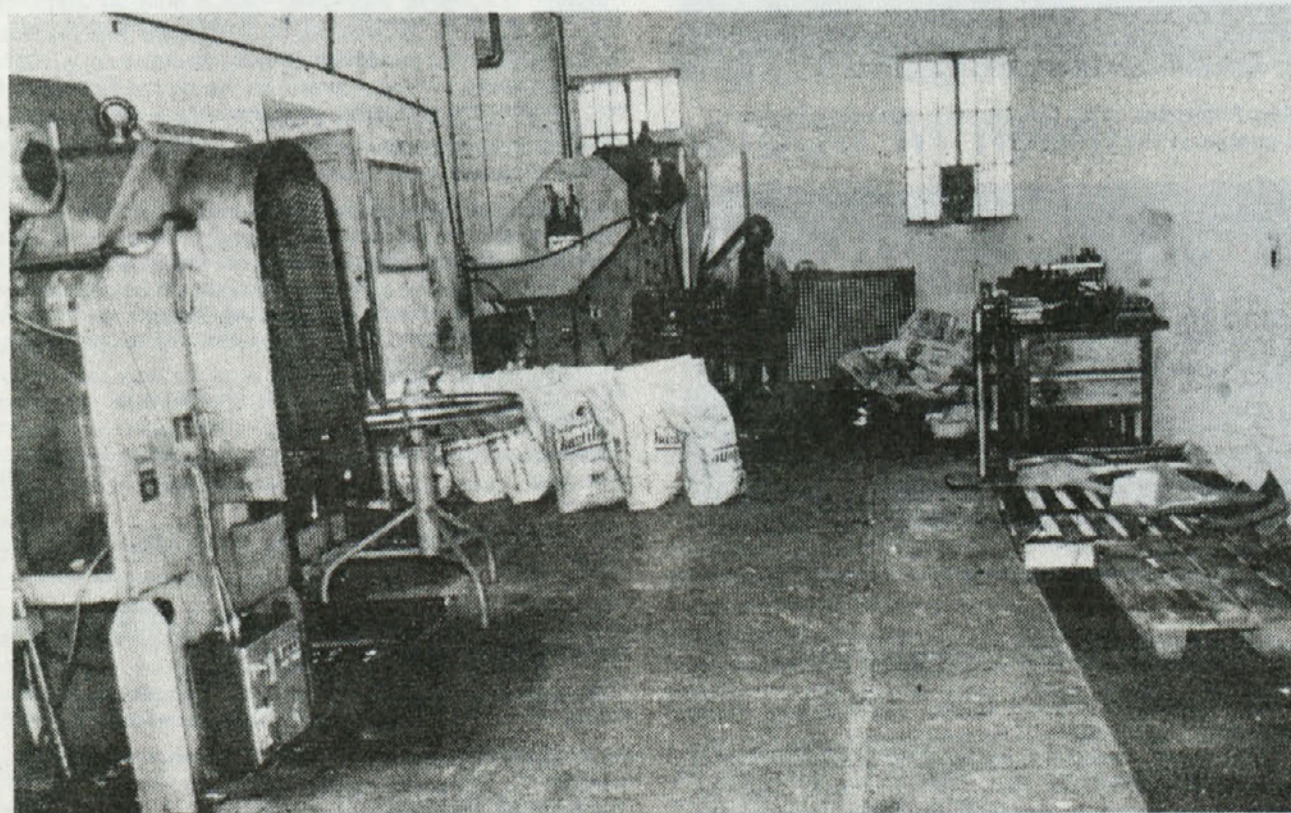
Prepričan sem, da smo si v okviru stabilizacijskega programa naloge tako zastavili, da bosta delo in razvoj naše TOZD še uspešnejša."

Branko Biškop - v obratu Plastika že od vsega začetka

Stanko Melanšek, predsednik delavskega sveta TOZD PZS

Proizvodnja sponk za plastične trakove

Riko Pirmanšek, sekretar osnovne organizacije ZKS v TOZD — vodja vzdrževanja in servisa, že izkušen delavec — skupno ima 20 let delovne dobe:

"Komunisti v PZS, vseh nas je 25, si prizadevamo izpeljati zadani stabilizacijski program na svojih delovnih mestih z akcijo varčevanja, večanja produktivnosti, osebne odgovornosti in delovne discipline.

Ko gledam na rezultate, lahko trdim, da so pri tem uspehi že vidni, saj smo na nekaterih mestih, s posegom v tehnološke procese, dosegli tudi do 100 odstotkov večjo produktivnost.

Da bi zmanjšali tudi uvoz, smo za razne nadomestne dele že poiskali domače proizvajalce in s tem mnogo prihranili.

Vsi se trudimo, da bomo stabilizacijski program izpeljali čim bolj uspešno. Upamo, da bo zato gospodarjenje in samoupravljanje v TOZD doseglo zaželjen namen."

Boris Kumar, 24 let, KV orodjar in predsednik osnovne organizacije ZSMS v TOZD — izredni slušatelj višje pravne šole:

"Poklicno kovinarsko šolo sem končal v šolskem centru TAM Maribor. V TOZD PZS sem od začetka januarja 1974. Takrat v TOZD PZS ni bilo veliko več kot pol tega strojnega parka, kot ga imamo danes. Menim, da naša TOZD raste izjemno hitro.

Mladi v TOZD PZS smo vsestransko aktivni v vseh samoupravnih telesih TOZD, kar je povsem razumljivo že zato, ker je skoraj polovica zaposlenih v TOZD mladih.

Mladi smo aktivno sodelovali tako pri pripravi stabilizacijskega programa, kot zdaj sodelujemo pri njegovem uresničevanju. Pri teh prizadevanjih pa je treba upoštevati, da smo razmeroma mlada TOZD in da imamo v okviru REK Velenje glede na svojo dejavnost poseben status.

Navkljub težavam, predvsem pri nabavi repromateriala, uvajanju nove tehnologije in prehodu na normirano delo, menim, da smo naredili precej.

Mladi smo v večini neposredni proizvajalci in smo zato lahko sami najbolj sledili napredku. Reči moram, da smo pred letom dni naredili v primerjavi z danes zelo malo. Skok pri storilnosti nam je uspel zlasti zaradi prehoda na serijsko izdelavo spenjalcev in izpopolnitve strojnega parka, ki pa še vendar ni tak, kot si ga želimo.

Bistveni napredek smo vsi zaposleni, tako mladi kot drugi, dosegli tudi pri izboljševanju delovne discipline, osebne odgovornosti in zavestne delovne aktivnosti. Veliko pozornost posvečamo prav tako varnosti pri delu.

Prepričan sem, da bomo s skupnimi močmi, doslednim delom ter pravim odnosom do sodelavcev in dela želi uspehe, ki si jih želimo."

(Uredništvo)

Odmevi na naša pereča vprašanja

Godinu dana nakon stvaranja REK-a u Velenju

JEDNI NA DOHOTKU DRUGI NA PLAĆAMA

NI U RUDNIKU LIGNITA U VELENJU NI U TERMoeLEKTRANI U ŠOŠTANJU NISU ZADOVOLJNI SVOJIM SAMOUPRAVNIM POLOŽAJEM, JER IM CIJENE UGLJA I ELETRIČNE ENERGIJE ODREĐUJU DRUGI

Prije nešto više od godinu dana integrisali su se Rudnik lignita u Velenju i Termoelektrana u Šoštanju. Tako je nastao Rudarsko-elektroenergetski kombinat, koji danas daje više od polovice cjelokupne proizvedene električne energije u Sloveniji.

Kada je stvaran Kombinac, teško je bilo pretpostaviti da će ga vrlo brzo snaći ekonomske teškoće uvjetovane, kako ovdje kažu, uglavnom vanjskim faktorima. Radi se, naime, o tome da su radnici TE Šoštanj ostali i dalje "na plaći" kod Zajednice elektroprivrede Slovenije, bez mogućnosti da formiraju vlastite fondove i samostalno raspolažu svojim dohotkom. Rudari, pak, iako formalno posluju na principu dohodovnog sistema, praktično nemaju čime upravljati pošto su im fondovi, zbog neznatne akumulacije, gotovo stalno prazni.

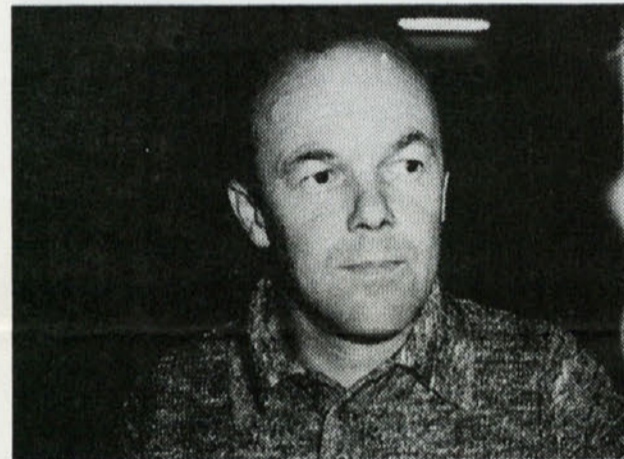
Do ovako nenormalne situacije u rudniku došlo je zbog toga što cijene lignita još uvijek određuje federacija, a one su takve da rudare drže stalno na donjoj granici rentabilnosti. Paradoks se manifestira i u tome što su fondovi rudnika prazni usprkos činjenici da velenjski rudari kopaju ugaj po evropskim normativima i što silaze u jame i subotom i nedeljom.

DVA SISTEMA PRIVREĐIVANJA

Prilikom izrade i usvajanja proizvodnog plana, u Rudniku lignita — rekao nam je **Teodor Jelen**, aktivist Kombinata i predsjednik Republičkog odbora Sindikata radnika energetike i rudarstva Slovenije — planira se, razumljivo, i dohodak. U drugom je dijelu kolektiva, u Termoelektrani, planiraju, međutim, troškovi, zbog čega se i sistem na osnovu kojeg posluje ovaj kolektiv zove — troškovni. Taj se sistem, naime, konstruira tako što se na redovne materijalne troškove dodaju izdaci za osobne dohotke, pa se tako dobiva cijena električne energije. Ovu cijenu Termoelektrani, na kraju, odobrava Skupština elektroprivrede Slovenije.

To dalje praktično znači da se i osobni dohoci zaposlenih u Termoelektrani određuju na Skupštini, a to su onda — plaće! Ipak, radnicima ovog kolektiva smeta više to što kao samoupravljajući nisu u mogućnosti da raspolažu rezultatima svoga rada.

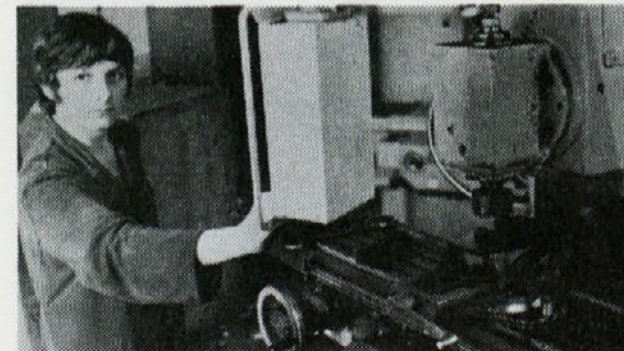
Praktično, od svih zakonom zagarantiranih fondova, Termoelektrana ima samo jedan jedini, a to je fond zajedničke potrošnje. Ovaj fond se formira na osnovu broja zaposlenih u kolektivu te prosječnih osobnih dohodaka u Republici. I tako, pošto "osim na papiru", kako ističu ovdje, nemaju drugih fondova, radnici Termoelektrane nisu u stanju da ispunjavaju ni svoje najosnovnije obaveze prema općinskoj društvenoj zajednici, odnosno prema mjesnim zajednicama. Međutim, još drastičnije je što Termoelektrana nema obrtnih sredstava za normalno poslovanje. Usprkos značajnom ostvarenom dohotku, ova radna organizacija mora iz godine u godinu da za svoja obrtna sredstva podiže velike kredite kod banaka i da pri tom plaća visoke kamate. Primjera radi, samu u prošloj godini, elektrana u Šoštanju platila je bankama na ime primljenih kredita za obrtna sredstva više od sedam milijuna dinara.

Jože Kastelic, predsednik OOS v TOZD PZS

Riko Pirmanšek (prvi z leve spredaj), sekretar osnovne organizacije ZKS v TOZD PZS

Boris Kumar, predsednik osnovne organizacije ZSMS v TOZD PZS

OD UGLJA SAMO ZA PROSTU REPRODUKCIJU

U nelogičnoj samoupravnoj situaciji našli su se i rudari velenjskog rudnika lignita. Cijenu njihovog uglja, kako smo rekli, još uvijek određuje federacija, a ta je cijena takva da omogućava samo prostu reprodukciju. Drugim riječima, rudari imaju Ustavom zagarantirana prava rada po dohodovnom sistemu, ali praktično nemaju čime raspolagati jer, prosto rečeno, nemaju nikakve akumulacije.

Međutim, pošto u sadašnjim uvjetima pretpostavke za veću produktivnost u kolektivu više gotovo i nema, preostaje samo jedna mogućnost — da se veća proizvodnja lignita ostvari većim intenzitetom rada i tako stvori bilo kakva akumulacija. Tako se došlo do toga da među rudarima vlada neraspoloženje, osjećaj socijalne nesigurnosti i samoupravnog nespokojstva.

Po mišljenju Teodora Jelena, postojeću situaciju u Kombinatu moguće je prevazići na taj način što će se cijene lignita i šoštanske elektrike formirati na ekonomskim osnovama. Točnije u cijelom udruženom kolektivu, koji broji više od 5.000 zaposlenih, potrebno je uvesti jedinstveni, ustavom zagarantirani dohodovni sistem stjecanja i raspodjele dohotka. Samo će tako biti moguće da radnici oba dijela udružene radne organizacije steknu neophodne uvjete da raspolažu rezultatima svoga rada, na isti način kako to čine zaposleni u drugim granama privrede.

Jer, kako kažu ovdje, sadašnji sistem "dvostrukog kolosijeka" u stjecanju i raspodjeli dohotka može samo nanijeti veliku političku štetu njihovoj asocijaciji, koja za Sloveniju ima izuzetno značenje pošto predstavlja ključnu njegov energetskog sistema. Naravno, pretpostavka za ovakvo rješenje je da se cijene uglja ne određuju više u federaciji, odnosno da se dohodak električara određuje tamo gdje se i stvara.

S. Petrović, RAD—Beograd;
št. 38, 25. septembar 1975

Upokojeni rudar

V precej velikem stanovanjskem bloku se je v manjšem stanovanju dogajal nenavaden preprij.

"Le kako si mogla tako slabo gospodariti!? Vsako leto je bilo še toliko denarja v jeseni, da sva si kupila ozimnico; kako to, da si letos ne moreva? Seveda, preveč si razmetavala!" Tako je nahlulil starejši upokojeni rudar svojo ženo.

"Veš, Francelj, tudi letos nisem razmetavala; samo pomisli, kako se je vse podražilo! Pokojnina pa dobiš sedaj le dva tisoč dvesto dinarjev. Ko od tega plačam stanovanje, RTV, električni tok, vodo in časopise, ostane še kakih tisoč šesto dinarjev. Potem pa še vedno hočeš denar za kakšno pivo, in kadar se dobi kakšna obleka po znižani ceni, jo tudi kupiš. Hrana pa, čeprav slabša, mora biti!

Seveda, ko bi imela še jaz pokojnino, potem bi še šlo. Pa saj veš, kako je bilo nekoč: še za moške ni bilo vedno dela, ženske pa sploh nismo prišle v poštev! In tako me pač sedaj ti preživljaš!" se je opravičevala in hkrati jezila rudarjeva žena.

Ko je bil preprij mimo, je pričel mož resno premišljevat, kako priti do ozimnice.

"Ne gre drugače - v jamo pojdem; za dva meseca k 'šalterju!'"

Čudno je pogledal kadrovik na direktorji moža, ki bi rad šel delat v jamo. Lasje, kolikor jih je še imel, so bili popolnoma beli: obraz zguban, da bi mu človek prisodil kakšnih sedemdeset, a povedal mu je, da jih ima petinšestdeset. Bil je tenak in slok; ko se je prestopil, so se mu noge zašibile.

"Ne morem vas vzeti, očka, saj bi nam umrli v jami!"

Nato mu je Francelj obrazložil svoje težave.

"Če me ne vzamete, bova z ženo presneto stradala," je še dejal.

Kadrovik, ki je tudi bil dolga leta rudar, je stvar preudaril in stari mož se mu je zasmilil. Dal mu je obrazce za zdravnika.

Dolgo je zdravnik pregledoval Franceljno. Kako naj spusti tako izčrpanega človeka v jamo? Saj ne bo vzdržal niti en dan! Odločno mu je povedal, da ga ne more pustiti v jamo.

Zopet je Francelj ponovil svojo zgodbo. Zdravnik, ki ga je zgodba prizadela, ga je vprašal:

"Ampak kako to, da imate tako malo pokojnino?"

"Vidite, to pa tudi jaz ne razumem. Imam polna leta, od tega sem bil več kot dvajset let kopač. Delali smo v zelo težkih pogojih. Danes pa ima vsak kopač več kot za enkrat večjo plačo kakor jaz pokojnino. Nam pravijo, da imamo 85-odstotno pokojnino glede na zaslužek. Kje pa je minulo delo, ko toliko govorijo o njem?"

Zdravnik je bil razumen človek, in ni mu bilo lahko. In ko je vse premislil, je dejal:

"Takole bova naredila. Ker ste v tako težkem položaju, vas bom pustil v jamo. Samo pazite se. Če bo kaj narobe, takoj k nam!"

Tedaj se je v Franceljevih očeh zopet vžgala iskrica sreče, in mislil si je:

"Še so dobri ljudje na svetu! Zopet bom šel med rudarje, in znova bodo vsaj za nekaj časa zaživeli stari običaji! Zopet bom slišal stare rudarske zgodbe in šale."

Prevzet, kakor je bil, se je prebudil že ob treh. Sam ni vedel, kolikokrat je prižgal nočno svetilko in pogledal na uro.

Ko je vstopal na avtobus, so ga nekateri rudarji začudeno pogledovali. On pa jim je z nasmeškom na ustnicah pravil, da gre po petnajstih letih zopet v jamo.

Pot v jamo je bila precej drugačna kot nekoč; tako dolga se mu je zdela.

Ko je šel mimo deponijskega prostora, je tam opazil čudne stroje, ki so bili naloženi na vozičke. Vprašal je spremljevalca, kaj je to.

"Veš, to je odkopni kombajn! pravimo mu tudi samohodka. Montira se, potem pa se hidravlično pomika naprej. Premog reže do višine treh metrov."

"Kje imate pa les, saj ga skoraj ni!"

"Veš, tistega gre zelo malo, samo krajniki in pa nekaj štirimetrovcev, drugo je vse železo."

Le bežno je Francelj razumel, kar mu je pravil spremljevalec. "Da, vse se je spremenilo, vse je drugače; kot bi prišel v drug, nov svet," si je mislil.

Vodja oddelka mu je dodelil najlažje delo pri presipu.

Minilo je nekaj časa. Mimo je prišel mlad rudar in ga brez pozdrava nahrulil, češ kaj dela v jami; zakaj ni doma, ko ima pokojnino; zakaj spodjeda kruh drugim. Očital mu je tudi, da bodo zato, ker hodijo upokojenci še delat, podaljšali delovni staž za upokojitev.

Francelj tega ni pričakoval. Kako drugače je vse to, kakor si je zamišljal. Mladenič, oče bi mu lahko bil, ga je tako presenetil, da so mu ostala usta odprta. Nekaj grenkega je občutil v grlu.

Lahko bi mu povedal, v kašni stiski sta z ženo. Pa kaj - take vrste ljudje, ki jih je povsod nekaj, ne razumejo ničesar! Za take je škoda vsake besede.

Dolge so bile ure. Samo nadzornik je bil dvakrat pri njem. Z njim sta se pogovorila nekaj stvari; drugih potem ni bilo več.

Noge so mu bile težke, ko je odhajal iz jame. Spomnil se je, s kako hitrimi koraki je šel včasih, sedaj pa ne pride nikamor.

Ko je prišel pod jašek, so se vsi odpeljali iz jame. Samo signalist je bil še tam.

Doma mu je žena pripravljala boljše kosilo in bila je dobre volje. Ko pa ga je zagledala, se je prestrašila: v enem dnevu se je postaral za več let.

Jed mu ni dišala. Še juhe ni pojedel. Prikuhe pa sploh ni poskusil.

In žena ga je s skrbjo vprašala: "Zakaj ne ješ? Ali res ne moreš jesti, kaj ti je?"

On pa je z grenkobo v glasu dejal:

"Veš, žena, to je starost!"

Napisal Alojz Sevšek

Človek je del okolja, v katerem živi. Vedno se ne spoji popolnoma z njim. Od vsakega posameznika je odvisno, koliko nas bo našlo pravo pot.

Življenje vsakega posameznika je enkratno. Največji in najodgovornejši vstop vanj je izbira poklica ter nastop dela.

Rudarski poklic je še vedno eden najtežjih. Tudi ljudje s fakultetno izobrazbo morajo obhoditi jamo in se vračajo umazani iz nje.

Najtežje pa je tistim ljudem, ki prihajajo s hribov in si s tečajji po delovnem času nabirajo znanja za tako nevarno delo, kot je rudarsko.

Ti ljudje imajo posebne življenjske navade; iz lastnih izkušenj vem, koliko časa je potrebno, da se človek privadi in vživi v nove delovne navade, še težje pa se nauči živeti na nov način.

Navade, ki jih človek prinese s seboj, so zlasti v rudniku zelo različne - še posebej zato, ker prihajajo ljudje iz cele Jugoslavije.

Zato je delo s temi ljudmi, posebno pa še vzgoja, tako odgovorno, da si to le težko predstavljamo. Včasih že ena napačna beseda pomeni popolno spremembo človeka. Pri nas ni veliko ljudi, ki imajo nepravilen odnos do novincev. Vendar, že en sam človek lahko napravi ogromno škodo - zlasti, če gleda na bivalce drugih republik nestrpno.

Nacionalna nestrpnost je povzročila med jugoslovanskimi narodi že tolikšne razdore in žrtve, da je v ničemer ne smemo dopuščati. Naša revolucija pa je zmagala največ zato, ker smo že takoj v začetku pri vsem izkoreninjali iz nje nacionalne in verske predsodke.

Pri tem lahko največ napravijo nadzorniki, starejši rudarji in ljudje drugih poklicev v jami. Zato je treba samo nekaj volje in - ob primernem času - odločnih besed.

Povsem drugo pa je uvajanje človeka v nove navade - in to delovne in človeške. Prav tukaj je tista težka odgovornost, ko je treba pri vsakem človeku posebej razmisliti, na kakšen način bomo vplivali na njega; kakšen pristop bomo izbrali; za kakšen vpliv bo bolj dovzeten.

Ljudje imajo pogosto občutek manjvrednosti, nekateri pa tudi občutek večvrednosti. Nekateri se opijajo in hočejo postati vplivni predvsem v gostilni. Slednjim je treba takoj povedati, da je to, kar počnejo, zelo nizkotno in neumno; da je le delo tisto, na podlagi katerega bodo dosegli ugled.

Posebno v zadnjem času se je alkoholizem zelo razmahnil. Skoraj ni dneva oziroma večera, da ne bi nekateri kazali svojih pivskih in kasneje še pevskih sposobnosti. Po ulicah, seveda!

Naša družba podcenjuje alkohol in njegov uničujoč vpliv na človeka. Že sedaj se ta vpliv maščuje na delovnih mestih in v družbenem življenju, a še slabše bo, če naša ureditev kot celota ne bo učinkovito zajezila tega zla.

Gostiln in točilnic je v Velenju občutno že preveč in tisti denar, ki ga skupnost dobi od prodaje alkoholnih pijač, je nemalokrat umazan, včasih tudi krvav.

To omenjamo zato, ker sem slišal, da zadnje čase poedinci večkrat zaspijo in prihajajo s precejšnjimi zamudami na delovna mesta. Menim, da je med njimi precej takih, ki popivajo pozno v noč in se zjutraj ali slabo počutijo ali zaležijo. Če bi šli spat dovolj zgodaj, bi najbrž hodili pravčasno na delo, saj se človek hitro navadi, da se prebudi vedno ob istem času.

Vsem tem problemom je potrebno posvečati občutno več pozornosti. Dejavnostim v prostem času bi morala več pozornosti posvetiti tudi mladinska organizacija in sindikat.

Vedeti pa je treba, da se mlad človek največkrat in najlažje izgubi v brezdelju.

Tinče

Na jamskem križišču

Naša strokovna knjižnica, njene naloge in njeni problemi

Knjige in revije so pri nas nasploh drage, še posebno, če so strokovne. Koliko je pri tem krivde nas vseh in koliko založb, ne bi razglabljali. Dejstvo pa je, da brez njih - kljub gledanju in poslušanju RTV in branju dnevnega in tedenskega časopisja - nihče ne postane kdove kako razgledan. Dobra knjiga kakor tudi revija daje pač popolnejše in celovitejše sporočilo. Še zlasti je nujna vsakomur, ki želi postati ali ostati strokovnjak za karkoli.

Glede na to smo se pred dvema letoma tudi v naši delovni organizaciji odločili za ustanovitev strokovne knjižnice za potrebe naših delavcev pri delu v delovni organizaciji in njihovem strokovnem izpopolnjevanju.

Kmalu zatem smo knjižnico tudi ustanovili. Deluje kot samostojen oddelek splošnega sektorja skupnih služb, locirana pa je v sobi 35 nad pošto Velenje (telefon, interno, 356).

Prostor, v katerem deluje, je na žalost zelo tesen; pač v skladu z usodo večine knjižnic, ki jih imamo v Sloveniji; imamo pa jih razmeroma zelo malo.

Vendar, naša strokovna knjižnica kljub tesnemu prostoru deluje.

Njene naloge so v glavnem:

- nabavljanje strokovne literature za že omenjene potrebe;
- vodenje kartoteke za nabavljeno literaturo;
- organizacija kroženja nabavljenih strokovnih knjig, revij in časopisov med člani kolektiva glede na njihove potrebe;
- skrb za vzdrževanje sklada strokovne literature v REK Velenje in
- zastavljanje ukrepov zoper uporabnike, ki izposojene literature iz tega sklada ne vrnejo v dogovorjenem roku ali pred odhodom iz delovne organizacije, in uporabnike, ki izposojeno literaturo iz tega sklada poškodejo ali izgubijo zaradi subjektivnih vzrokov.

Naštete naloge strokovne knjižnice so precej obsežne in iz več razlogov težje, kot bi bilo treba.

Pri nabavljanju, recimo, ima knjižnica nepotrebne težave zato, ker se ne izvaja dogovor, da je vso strokovno literaturo, ki se nabavlja na stroške TOZD in DSSS REK Velenje, treba nabavljati preko nje. In sicer tako, da se ji pošlje naročilnica, na kateri je treba navesti, kdo naj literaturo prejme, točne naslove potrebnih del, zraven naslova vsakega dela pa še: avtorja dela - če je avtorjev več, pa izdajatelja, založbo ter število potrebnih izvodov.

Na poslani naročilnici pa mora biti tudi podpis direktorja (vodje) ter pečat TOZD oziroma sektorja skupnih služb, ki odobrava naročilo.

Tako kod ponekod nabavljajo strokovno literaturo na stroške svoje organizacije združenega dela še sedaj, ni prav.

V nekaterih TOZD in sektorjih skupnih služb namreč poedini strokovni delavci in strokovne službe še vedno nabavljajo potrebno strokovno literaturo sami in strokovni knjižnici REK Velenje ne sporočijo niti tega, kaj so nabavili. Poleg drugih posledic pa je posledica takega nabavljanja ne le pomanjkljiv pregled čez strokovno literaturo, s katero dejansko razpolagamo v REK Velenje, ampak tudi iz tega izvira izkoriščanje delov literature, s katero dejansko razpolagamo v REK Velenje, v zaprtih krogih in nesmotrno kopičenje enakih ali skoraj enakih strokovnih knjig, revij in časopisov.

V bodoče je torej treba vso strokovno literaturo, ki se nabavlja na stroške TOZD in DSSS REK Velenje, nabavljati v skladu z opisanim dogovorom.

Za sklep še tole obvestilo strokovne knjižnice

Vse posameznike in strokovne službe REK Velenje, ki so v letu 1974 na stroške svoje organizacije združenega dela prejeli kakršno koli strokovno periodiko (revije, časopise in druge publikacije, ki izhajajo mesečno, tedensko ali drugače) - pozivamo, da vse številke periodike, ki so jih v tem letu prejeli in zadržali pri sebi, najkasneje do 29. 11. 1975 pošljejo strokovni knjižnici. In sicer zato, da jih kompletiramo in damo vezati, saj se bodo drugače razgubile.

Vse posameznike in strokovne službe v REK Velenje, ki so iz strokovne knjižnice vzeli za nedoločen čas (na reverze) večje število knjig, revij in časopisov - pa pozivamo, da pregledajo literaturo, ki so jo vzeli iz knjižnice, in tisti del literature, ki ga razmeroma malo uporabljajo, v istem roku, ki smo ga navedli zgoraj (do 29. 11. 1975), vrnejo knjižnici.

(Uredništvo)

Po regionalnem tekmovanju varilcev v Štorah

Tudi varilec je poklic!

Letos so bila v Sloveniji prvič organizirana regionalna tekmovanja varilcev iz organizacij združenega dela; najuspešnejši s teh tekmovanj so pred dnevi preizkusili svoje znanje in spretnost še na republiškem tekmovanju varilcev. Že na nekaterih regionalnih tekmovanjih se je izkazalo, da je pri nas nemalo sposobnih varilcev, mnogi pa so pri svojem delu pravi mojstri. Slovenski varilci, ki jih je registriranih okrog 10 tisoč, okrog 5 tisoč pa je priložnostnih, želijo tudi na ta način prispevati svoj delež k stabilizaciji - predvsem tako, da z varilnimi aparati vračajo materialom in konstrukcijam ustrezno kakovost.

Na svojih tekmovanjih pa ne želijo opozoriti le na kakovost varjenja, ampak predstaviti tudi pomen svoje stroke v gospodarstvu. Prav tako pa opozarjajo na neogibno potrebo, da se ta nepogrešljivi in množični poklic v gospodarstvu določneje opredeli in da se zanj ustvarijo enotnejši in boljši pogoji za šolanje ter izpopolnjevanje. V sosednjih republikah, recimo, imajo za profile varilcev ustrezne šole in tudi poklic jim je priznan; pri nas se izobražujejo le v internih šolah v okviru delovnih organizacij ali na drugih tečajih. Rešenih tudi še ni precej drugih vprašanj, ki se nanašajo na strokovnost varjenja, opremo, varnost in odgovornost v mnogih dejavnostih, katere se ukvarjajo z varjenjem.

O teh problemih - in pa o pripravah, organiziranju ter poteku regionalnega tekmovanja varilcev v Štorah - sem se pred dnevi pogovarjal z Viktorjem Kovačem, tehnologom za varjenje v TOZD ESO. Odgovoril je tudi na naslednja vprašanja!

Kako j sploh prišlo do organiziranja tekmovanja?

"Pobudo z tekmovanja varilcev je dalo Društvo za varilno tehniko v sodelovanju s Sindikatом delavcev kovinske industrije in Zvezo organizacij za tehniško kulturo. Ko se je pripravljalo tekmovanje varilcev za celjsko regijo, se je v Celju - pod pokroviteljstvom medobčinskega sindikalnega sveta iz Celja - formiral pripravljalni odbor, kasneje pa, iz njega, tekmovalna komisija. V njej smo bili strokovnjaki s področja varilstva iz raznih organizacij združenega dela celjske regije. Med njimi sem bil tudi jaz; kot predstavnik REK Velenje oziroma velenjske občine.

Nato smo preko občinskega sindikalnega sveta Velenje izvedeli v delovnih organizacijah Šaleške doline akcijo za sodelovanje na tekmovanju. Izkazalo se je, da prideta v poštev le REK Velenje in Toplovod, vendar se le-ta tekmovanja ni mogel udeležiti."

Kaj pa sestava in priprava naše ekipe?

"Ko smo dobili program regionalnega tekmovanja varilcev, je naša sindikalna organizacija imenovala komisijo za pripravo tekmovalcev - varilcev. Z veseljem smo sprejeli poziv za tekmovanje, saj smatramo, da je takšna oblika dokazovanja znanja koristna; varilci se bodo na tekmovanjih spoznavali med seboj, izmenjavali svoje izkušnje ter dvigovali nivo teoretičnega in praktičnega znanja.

V začetku smo se sicer bali, kako bo z odzivom na razpise, ki so bili namenjeni za naše varilce v TOZD ESO, TEŠ in Klasičnici, toda prijavilo se je dosti kandidatov. Pred sestavo ekipe smo zato preverili njihovo teoretično znanje. V našo ekipo so se uvrstili: **Branimir Rojten, Zlatko Sobota, Jože Uranjek, Herman Pergovnik in Anton Šilc** iz ESO, **Čerim Begič** iz Klasičnice ter **Dragoje Sekulič** in **Muradif Imširovič** iz TEŠ.

Ko je bila ekipa sestavljena, so tekmovalci dobili vprašanja in skice, katere bi prišle v poštev na tekmovanju. Z vajo bi morali doseči še odmerjen čas in izvežbati položaje varjenja, vendar naši fantje so imeli le malo časa za to."

Še nekaj o tekmovanju povejte!

"Tekmovanje varilcev celjske regije je bilo v soboto, 4. oktobra, v metalurško-industrijski šoli v Štorah, kjer je skupno tekmovalo 32 varilcev iz osmih delovnih kolektivov te regije. Potekalo je v dveh delih - teoretskem in praktičnem.

V prvem delu tekmovanja so tekmovalci reševali testne pole z 20 vprašanji, od katerih je bila polovica strokovnih, ostala pa so se vezala na samoupravno organiziranost TOZD.

V praktičnem delu je vsak varilec tekmoval v eni od 3 disciplin: v elektro-obločnem, plamenskem ali pa polavtomatskem varjenju v zaščiti CO₂. Izdelki so se ocenjevali po uspešnosti opravljenega varjenja - kvaliteti zvara, slučajnih deformacijah in doseženem času.

Po tekmovanju smo sešteli točke iz obeh delov; ocenjevali smo le rezultate posameznikov. Prvi trije iz vsake discipline - skupno torej 9 varilcev - so se uvrstili v republiško tekmovanje varilcev, ki je bilo 11. oktobra pri zavodu za varilno tehniko v Ljubljani; pokrovitelj tega tekmovanja je til, Franc Leskošek - Luka.

Naši varilci so bili na regionalnem tekmovanju v Štorah kar uspešni, saj so zasedli dve prvi mesti - in sicer **Imširovič** v plamenski tehniki ter **Sekulič** v elektro-obločnem varjenju. Tudi v skupnem pogledu so bili doseženi rezultati zelo zadovoljivi, vendar pa se ekipe niso ocenjevale.

Tekmovanje je bilo skrbno organizirano in je potekalo brez zastojev; to je omogočil tudi 'Varstroj' iz Lendave, ki je pripravil popolnoma nove varilne aparate in poslal tja še svojo servisno službo. Varilci, ki so se uvrstili na prva mesta, so prejeli pokale in praktična darila; vsi udeleženci pa so prejeli priznanja in spominske značke ter si ogledali železarno Štore."

Kaj pa menite o uspehu ekipe in kakšni so vaši načrti za prihodnje?

"Tak uspeh pravzaprav nismo pričakovali, vseeno pa velja poudariti, da bi lahko bili rezultati naših tekmovalcev še boljši, če bi se utegnili več pripravljati. Dobra uvrstitev naših varilcev predstavlja tudi afirmacijo REK Velenje in obenem dokazuje, da je tudi varilstvo ena pomembnih dejavnosti naših TOZD.

Na republiškem tekmovanju varilcev bo konkurenca močnejša. Vendar, predstavniki celjske regije so dokaj dobro izbrani, ker je na našem področju veliko zanimanje za to tekmovanje; tako lahko upamo na nadaljnji uspeh.

Še to naj povem: odslej bodo tekmovanja varilcev organizirali vsako leto in upamo, da bomo varilci pri njih dosegli značaj proizvodnega tekmovanja, ki bo kot stalna oblika dokazovanja naših sposobnosti spodbujala k izobraževanju varilcev in učinkovitosti ter kakovosti njihovega dela. S tekmovanji pa bi želeli sprožiti tudi boljše

reševanje že naštetih problemov in tako dati svoj prispevek k razvoju varilne tehnike - pa tudi stabilizacije gospodarstva."

Zapisal S. Saje

Portret našega delavca

Ivan Grudnik starejši

V letošnjem letu, ko rudnik slavi 100-letnico obstajanja, smo v "Rudarju" predstavili nekaj naših delavcev in upokojencev, ki so se zaposlili pri rudniku ali elektrarni že pred mnogimi leti. V prejšnji številki ste med drugimi lahko spoznali tudi vodjo kovaške delavnice v TOZD Elektrostrojni obrati. Tokrat pa vam predstavljamo še enega dolgoletnega delavca iz te temeljne organizacije združenega dela, in sicer Ivana Grudnika, visokokvalificiranega električarja iz njenega elektro obrata.

Bil je delovni dopoldan, ko sem iskal Ivana, pravzaprav sem najprej moral poiskati njegovo delovno mesto, saj sem vedel le, da dela pri razdelilni transformatorski postaji Preloge. Prvič sem hodil tam in zato je minilo nekaj časa, da sem se prebil do nje po ovinkih preko železniške proge ter mimo tovornih vagonov, ki čakajo, da jih bodo na deponiji naložili s premogom.

Postaja je takoj za progo in že s svojim videzom izdaja svoj namen. Do nje in od nje vodi nemalo žic za prenos elektrike, okrog in okrog pa je obdana z žično ograjo.

Vstopil sem na njeno dvorišče in iskal vrata; le stranska so bila odprta, ker sem slišal, da je nekdo notri, sem kljub opozorilni tabli o prepovedi vstopa zakorakal po nekakšnem hodniku, okoli katerega so brnele številne naprave pod visoko napetostjo. Malo neprijetnega občutka sem se znebil šele, ko sem pri naslednjih vratih zagledal človeka.

Pred menoj je stal krepak mož zrelih let in me prijazno pozdravil. Potrtil mi je, da sem našel pravega, in me povabil v zgornje prostore. Z rahlo usločeno držo, a gibčnimi koraki, me je pripeljal v prostor s celo vrsto merilnih naprav. Pojasnil mi je, da sva pred komandno kontrolno ploščo razdelilne transformatorske postaje Preloge, in me povabil k mizi.

Ko so bili tako prvi stiki vzpostavljeni, sva prišla na "uradni del" pogovora. Postavljal sem mu pripravljena vprašanja, Ivan Grudnik pa je odgovarjal nanje; meni in vam.

RUDAR - Najprej bi želel zvedeti vaše osebne podatke in vas predstaviti našim delavcem. Povejte nam, prosim, od kje izhaja vaša družina, kdaj ste bili rojeni, katero šolo ste obiskovali in sploh, kako je potekala vaša mladost?

GRUDNIK - Rodil sem se 24. aprila 1926. leta; v Šmiklavžu pri Novi Štifti v gornji Savinjski dolini. Izhajam iz kmečke družine. Osnovno šolo sem obiskoval v Novi Štifti, zatem sem končal še dva razreda meščanske šole v Gornjem gradu, nato pa sem se v letu 1940 šel učiti v Celje za električarja.

RUDAR - Tako je bilo v predvojnem obdobju. Kako pa potem; med okupacijo?

GRUDNIK Poklica sem se učil pri nekem mojstru, ki je bil nemčur. Zato nas je ob razpadu stare Jugoslavije vse vaje doletela enaka usoda; mojster nas je porinil k Siemensu na Dunaj. Tam sem v letu 1942 opravil tudi izpit za pomočnika.

Že takrat, ko sem delal v tujini, sem imel zveze z ilegalnimi delavci v domovini, ki so delali proti okupatorju - predvsem s svojo sestrično, ki je šla tudi v partizane. Pri Siemensu sem delal do leta 1943 - dokler nisem ušel v domovino; zato, da me ne bi potegnili v nemško vojsko.

Ko sem prišel domov, sem se v oktobru 1943 priključil osvobodilnemu gibanju. S terena sem vstopil v Šlandrovo brigado, nato pa marca 1944 v Tomšičevo, iz katere sem avgusta odšel v podoficirsko šolo. Potem, po dveh mesecih, so me poslali v štab IV. operativne cone, kjer sem bil do konca novembra; takrat so Nemci ponovno zavzeli gornjo Savinjsko dolino in v teh bojih sem bil ranjen. Prenesli so me v bolnico pri Lučah, ki pa so jo januarja 1945 napadli Nemci, in le šestnajst od šestdesetih ranjenecv se nas je rešilo h kmetom, kjer smo se ilegalno zdravili naprej.

Zatem sem se februarja 1945 priključil 1. bataljonu vojske državne varnosti, ki se je po osvoboditvi preimenovala v KNOJ. V njegovih vrstah sem potem ostal do leta 1947, ko sem bil demobiliziran.

RUDAR - Med obnovo porušene domovine ste se zaposlili pri rudniku. Katerega leta je to bilo in kje ste delali takrat?

GRUDNIK - Bilo je 27. aprila leta 1947. Že takrat sem začel delati v elektro delavnici, kjer sem ostal med vsem njenim razvojem; do sedaj, ko je prerasla v elektro obrat temeljne organizacije združenega dela ESO.

RUDAR - Začetek dejavnosti elektrostrojnih obratov je tesno povezan z razvojem rudnika. Prva leta po vojni so bile delavnice v malih in slabih prostorih, kjer so se opravljala večinoma remontna dela. Se spominjate, kakšno je bilo in kako je potekalo delo takrat? Koliko je bilo zaposlenih in kakšni odnosi so bili med njimi?

GRUDNIK - Takrat smo imeli delavnice na jašku Škale; v neki leseni šupi pri strojnici. Kar se dela tiče, pa je bilo takole: orodje smo si morali večidel delati sami; kadar je bilo treba neko stvar narediti, smo morali najprej poskrbeti za orodje, potem smo šele lahko začeli delati. Opravljali smo vsa vzdrževalna dela v jami in zunaj. Jaz sem bil pri različnih elektro delih.

V celoti je bilo takrat z vajenci vred zaposlenih okrog dvajset delavcev. Lahko pa rečem, da je bila delovna disciplina in morala na izredni višini, če jo primerjamo z današnjo. Tudi povezava med delavci in nadrejenimi je bila tesnejša; bili smo kot ena družina!

RUDAR - Kako pa je to vplivalo na graditev novega in na nadaljnji razvoj rudnika ter vaše delavnice?

GRUDNIK - Delovni polet se je kazal tudi pri obnavljanju porušeni objektov in graditvi novih. Sodelovali smo čisto vsi - mladi in starejši - in delali smo zelo veliko tudi nadurno.

Tudi jaz sem sodeloval pri izgradnji in mnogih montažah, ko se je gradil novi jašek v Prelogah.

Tempo splošnega razvoja rudnika pa je prinesel tudi širjenje naše delavnice; delo v njej je postajalo vse bolj obsežno in raznoliko.

RUDAR - Leta 1954 ste opravili izpit visokokvalificiranega električarja. Kaj vas je vodilo, da ste se odločili za to - in kakšne spremembe je to prineslo v vaše poznejše delo?

GRUDNIK - Že nekaj časa sem delal kot skupinovodja, in prišli so takšni predpisi, da je bilo treba opraviti izpit. Tako smo štirje sodelavci odšli za tri mesece na tečaj za VK električarje, kjer sem opravil tudi potreben izpit. Od takrat dalje delam v našem elektro obratu kot delovodja.

Sicer pa smo v letih tja do leta 1962 opravljali montažo vseh transformatorskih postaj v jami in izven nje ter montažo glavnih trakov za izvažanje premoga, razpeljevali kable po jašku in poleg tega vzdrževali tudi stroje in naprave.

Ko se je začela širša izgradnja mesta Velenja, smo razpeljevali tudi celotno mestno kabelsko omrežje in montirali transformatorske postaje ter opravljali instalaterska dela za cestno razsvetljavo in stavbe.

RUDAR - Bi hoteli opisati kakšno delo opravljate na sedanjem delovnem mestu?

GRUDNIK - Zdaj opravljam delo stikalista pri komandni plošči RTP Preloge, kjer sem že šesto leto. V stikalnici upravljamo in kontroliramo delovanje napajalnega omrežja za ves rudnik in zunanje obrate, obenem pa tudi za transformatorsko postajo.

V RTP Preloge delajo štirje stalni stikalisti, in to v treh izmenah. Če so vsi na svojih delovnih mestih, sem kot vodja postaje zadolžen še za opravljanje drugih nalog: za vodenje nabave materiala, za vzdrževanje naprav in kontrolo nad dovodnimi daljnovodi ter vsemi našimi transformatorskimi postajami; obenem pa je treba sproti opravljati še dnevni in mesečni obračun potrošene energije.

RUDAR - Iz vaših besed se da razbrati, da je vloga RTP Preloge za delovanje rudniških in ostalih naprav precejšnja. Morda bi naše bralce zanimalo, zakaj je postaja namenjena in kako deluje!

GRUDNIK — Transformatorska postaja se napaja iz omrežja z dvema daljnovodoma z napetostjo 20000 voltov. V postaji je 5 transformatorjev, preko katerih se napetost električnega toka pretvarja na 6000 voltov, ki je delovna napetost za jamske stroje in naprave. Električno energijo s takšno napetostjo pošiljamo preko kablov v vse rudniške obrate; trenutno imamo zanje kar 16 odcepov.

Imamo pa še manjše transformatorje, v katerih se pretvarja napetost električne energije na 400 voltov; ta služi za napajanje vseh zunanjih jamskih obratov (klasirnica, deponija premoga, ESO, PGM).

Kakšen je pomen RTP Preloge, zgovorno kažejo že našti podatki. Kako odgovorno je naše delo, pa lahko povem že s temle: če bi samo za eno uro izpadla potrebna električna napetost v jami, bi nastalo za 50 milijonov starih dinarjev škoda!

RUDAR — Že dolgo delate v elektro obratu in prav gotovo poznate razmere v njem. Se vam zdi, da so delovni pogoji zadovoljivi? In s tem v zvezi — kakšna je delovna disciplina in s kakšnimi problemi se pri delu srečujete?

GRUDNIK — V celem TOZD ESO in tudi v celem našem obratu se pojavlja čedalje večje pomanjkanje delovnega prostora. Zato je marsikaj na kupu, in delo se ne more odvijati tako urejeno, kot bi se moralo. Pod takšnimi delovnimi pogoji pa tudi efekt dela ne more biti zadovoljiv, čeprav je delovna disciplina na ustreznih ravni.

RUDAR — Omenili ste naraščanje prostorske stiske v TOZD Elektrostrojni obrati, oziroma da je že v sedanjih razmerah moten tehnološki proces in da je marsikje ogrožena varnost delavcev. Zaradi večanja rudniških zmogljivosti pa bo obremenitev delavnic ESO še večja.

V ESO verjetno večkrat razpravljate v tej zvezi — še posebno sedaj, ko je začeta izgradnja novih objektov ESO ustavljena. Do kakih ugotovitev in mnenj prihajate pri tem?

Ivan Grudnik, starejši, iz TOZD ESO

GRUDNIK — Želja celotnega kolektiva ESO je prav gotovo, da bi čimprej prišli do novih delavnic. Menim, da se vsi delavci zavedamo, kako pomembna je rešitev tega vprašanja. V boljših prostorih bodo tudi delovni pogoji boljši — in brez dvoma bodo prav tako boljši delovni uspehi. S tem pa bo zagotovljeno še nekaj: stroji, ki stojijo sedaj zunaj, bodo našli ustrezno mesto in tako se ne bo več delala nepotrebna gospodarska škoda.

O teh problemih smo razpravljali že na vseh forumih; meni je najbolj poznano stališče našega sindikalnega članstva, saj sem tudi predsednik ene od osnovnih organizacij sindikata v TOZD ESO. In sicer stališče, da bo čim prejšnja preselitev v nove prostore koristna ne le za našo TOZD.

RUDAR — Iz poročila o polletnem poslovanju TOZD ESO je razvidno, da je večji rezultat proizvodnje in storitev oviralo predvsem primanjkanje kvalificiranih delavcev in določenih materialov, neuravnovešena dobava ter naraščanje prostorske stiske.

O enem od teh problemov sva pravkar govorila. Kateri pa so še prisotni v vašem obratu oziroma delovni enoti?

GRUDNIK — Največje ovire pri delu nastajajo zaradi pomanjkanja določenih vrst materialov. Pri naši stroki pa je tako: če neko delo začnemo, ga je treba opraviti brez prekinjanja. Zato nas primanjkanje materiala toliko bolj ovira pri izpolnjevanju postavljenih rokov.

Montažni material je sicer pretežno domač in po kvaliteti čisto ustreza, vendar ga naš trg nima vedno dovolj na izbiro. Za vzdrževanje pa kljub temu potrebujemo precej materiala iz uvoza, tega pa je težko dobiti in je nanj potrebno čakati dalj časa.

V naši delovni enoti posebnih težav pri delu drugače nimamo. Povezani smo z elektro obratom in z njim tesno sodelujemo, da naše delo ne zastaja; da zaradi nas ne trpi škoda proizvodnja rudnika.

RUDAR — Zanima me še, kako bi vi ocenili samoupravno organiziranost in delovanje pri vas!

GRUDNIK — Delavci temeljne organizacije združenega dela smo razdeljeni po samoupravnih delovnih skupinah. Le-te marsikje še niso popolnoma zaživele. Vzrok je verjetno v tem, ker so samo nekateri od delavcev zainteresirani za odločanje o vseh pomembnih vprašanjih, drugi pa stoje le ob strani. Najde se tudi kdo, ki celo ne čuti potrebe, in se ne zanima za reševanje raznih skupnih problemov.

Če se omejim na situacijo pri nas, lahko rečem, da je največ težav zaradi objektivnih okoliščin. Delavci elektro obrata namreč delajo vsepovsod, in ko smo na terenu, je ljudi težko dobiti na razne sestanke in podobno. Pa tudi povezava zato ne more biti tako tesna kot drugod, čeprav so ljudje zainteresirani za določene probleme.

RUDAR — In še vaše želje za prihodnost nam zaupajte!

GRUDNIK — To pa ni težko, saj niso velike. Z delom sem zadovoljen, s sodelavci se dobro razumemo, in če mi bo še zdravje v redu služilo, bo vse dobro. Delal bom še nekaj let, potem pa bo treba v pokoj.

Pogovarjal se je
Stojan Saje

ŠPORT IN REKREACIJA

Lojz Ojsteršek

Delovni utripi iz Crikvenice

V drugi polovici septembra sem obiskal naš počitniški dom v Crikvenici. Moj obisk je bil pravzaprav namenjen zamenjavi inventarnih števil na vsem premičnem imetju v domu. Vendar, priložnost sem izkoristil tudi za to, da se z nekaj delavci, ki so tam zaposleni med sezono, pogovorim o tem in onem za naše glasilo.

Najprej sem se pogovarjal z vodjem doma STANETOM KAMPJUTOM, ki je sicer zaposlen v TOZD TEŠ kot referent za osnovna sredstva, a se je letos že maja "preselil" za štiri mesece v Crikvenico, kjer je skrbel, da bi vsi obiskovalci doma v njem kar najbolj letovali.

Tole mi je pripovedoval!

"Naš dom je praktično odprt od 20. maja pa do 20. septembra. Kot prve goste vedno sprejme šolsko kolonijo, v kateri so otroci delavcev iz termoelektrarne Šoštanj, ki iz raznih vzrokov drugače ne bi mogli iti na morje - letos je bilo v tej koloniji trideset teh otrok. Pozneje pa so tu letovali še po 80 učencev iz osnovnih šol Gustava Šilha in Antona Aškercu v Velenju, otroci iz Maribora in mladinci REK Velenje. Skupno pa je tu letovalo nad 900 gostov — kar je za takšen dom, kot je ta, kar precej.

Med sezono je bilo dela v domu zato čez glavo. Nekaj tudi zaradi cen, ker so bile v letošnjem letu tako nestabilne. Podobne so bile muhasteme vremenu; kar trikrat so se povišale pri različnih živilih in v tem tiči tudi glavni vzrok, da bo dom verjetno končal letošnje poslovanje z manjšo izgubo.

Glede letovanja v Crikvenici v bodoče pa naj povem, da bomo morda že v prihodnjem letu, vsaj predvideno je tako, začeli graditi na zemljišču, ki je bilo kupljeno že zdavnaj, še en manjši dom za potrebe REK Velenje, v katerem pa bi bila samo ležišča. Občina Crikvenica nas namreč priganja, da ta prostor zazidamo, sicer nam ga bodo odvzeli. Po drugi strani pa nas k temu sili tudi dejstvo, da je v naši delovni organizaciji čedalje več interesentov, ki bi radi organizirano letovali. Letos, recimo, je letovalo v raznih krajih že nad 4000 članov kolektiva REK Velenje in njihovih svojcev, kar je doslej tudi največ. Glede na to bo investicija v ta dom slej ko prej nujna, in če bo moč izboljšati še kuhinjo in jedilnico v sedanjem domu, ki ga že imamo, bi pridobili zelo veliko."

Potem sva se s Stanetom pogovarjala še o zunanjem izgledu doma in okolice. Zvedel sem, da si štejejo v posebno čast, da je njihov park prejel že štiri diplome zaradi najbolj gledane urejenosti med vsemi parki v okolici. Resnično, dom je že tako v zelenju, da se kar skriva v njem. Sploh pa ga je težje najti prvič, saj pri odcepu z glavne ceste nanj ne opozarja noben napis. Kot je pojasnil vodja doma, bi za tablo, ki bi usmerjala k domu, morali odšteti vsako leto precej visoko vsoto - in zato je dom do sedaj še ni dobil.

Potožil je tudi, da ga po vrnitvi domov čaka na delovnem mestu, ki ga je začasno zapustil, mnogo dela. "Veliko razmišljam o tem, kako ga bom zmožel," je dejal. Jaz pa sem se vprašal, kdaj bo tudi on lahko šel na oddih, saj je takrat, kot sem zvedel, imel izkoristiti še skoraj ves svoj dopust.

Delovni utripi iz Crikvenice — Stane Kampjut

Za kratek razgovor sem nato poprosil še kuharico VERO KUMER. Povedala je!

"V počitniškem domu v Crikvenici kuham že četrto leto, po sezoni pa se vedno vračam v elektrarno, kjer delam v menzi. Sedaj, ko smo dobili nov obrat družbene prehrane, bo dela še več, kot ga je bilo prej.

Nedavno so prevladovali v kuhinjah moški, ki so imeli tudi glavno besedo, a zdaj se tudi ženske počasi prebijamo na boljše mesta. Jaz, osebno, imam veliko veselje do kuharskega poklica in zato ga rada opravljam."

Ko sem jo še vprašal, kolikokrat se je letos kopala v morju, pa je odvrnila, da bi to lahko na roke preštela, in dodala: "Zato pa mi ni manjkalo 'kopanja' v kuhinji, saj sem se ob dodatni toploti štedilnikov sredi poletja počeno preznojila." Ob koncu najinega pomenka pa je menila, da glede na stalno naraščanje števila gostov postaja kuhinja v domu premala in da bi v boljših prostorih seveda bilo tudi delo za kuharsko osebje manj naporno.

DRAGO NAVERŠNIK je v domu že peto leto glavni kuhar. Poleg kuhe pa skrbi še za to, da je hrana vedno dovolj kalorična. Tudi Drago mi je zaupal nekaj svojih misli.

"Živo se spominjam dogodka iz lanske sezone," je pripovedoval, "ko se mi je pripetila nenavadna nezgoda. Tik pred kosilom se mi je namreč zaradi naglice prevrnil lonec z juho in pripravljena jed se je razlila po kuhinji. Gostje, ki so za ta pripetljaj vedeli, nikakor niso mogli verjeti, da bo ta dan za kosilo tudi juha. Vendar, presenetila jih je dobra juha ARGO z nastrgano kašo, ki se je prav kmalu kadila iz njihovih krožnikov."

Tako se je Drago spominjal pretekle sezone. Za letošnjo pa je menil, da so bile zanjo najbolj značilne rastoče cene. "Zgodilo se je celo, da je bilo treba kakšen dan za kilogram solate, na primer, odšteti tudi po 20 dinarjev in več, kilogram grozdja pa je ob morju, ko je bila glavna sezona že mimo, stal 14 dinarjev - medtem ko se ga je dalo v Velenju kupiti za 9 do 10 dinarjev. Pa recite, če ni ob morju predrago!" se je razburil.

Med osebjem, ki dela v domu, je komaj moč zapaziti strežajko Ankico - tako tiha in skromna je. Vendar pa jo vsak gost brž spozna kot zelo pridno in prijazno delavko. Celu poletje je urno stregla željam gostov. Vedno je skrbel, da ni ostal nihče predolgo lačen in žejen.

Ankica, njen priimek je Martič, je 1973. leta končala gostinsko šolo in se zaposlila v Velenju. O njej so v domu rekli, da zna prijeti za vsako delo. Ni ji bilo baje težko pomagati v kuhinji ali prijeti za metlo. Za točilno mizo pa se je, sam sem videl, še prav posebno spretno sukala. Tam je tudi njena očarljivost padla marsikomu v oči še posebno njenim zadnjim gostom, godbenikom velenjske rudarske godbe, ki so bili na pripravah v Crikvenici. Tako kot ti njeni gostje, pa se je tudi Ankica sedaj že preselila v Velenje, kjer bo se naprej stregla v Delavskem klubu.

Delovni utripi iz Crikvenice - Preurejevanje strešne konstrukcije nad parkirnim prostorom

Delovni utripi iz Crikvenice — Ankica Martič

Ob koncu sezone so se lotili popravil in drugega dela v domu tudi štirje krepki možje - Ivan Blagus, Tone Kumar, Stjepan Lamot in Martin Zevnik.

V nekaj dneh so predelali celotno strešno konstrukcijo nad parkirnim prostorom. Preuredili so jo tako, da jo bo moč prekriti s trstiko - in odslej bodo avtomobili bolj zaščiteni pred poletno pripeko. Namreč, do sedaj so imeli lastniki avtomobilov v crikveniškem domu velike težave pri parkiranju svojih "železnih konjičkov"; letos ja na nekem avtomobilu zaradi vročine razneslo šipo, da o zračnicah in poškodovanemu laku ne govorimo.

V pogovor sem se zapletel tudi z našim delavcem Štefanom Sabom, ki je tam letoval s svojo družino.

Povedal mi je, da je letos z družino letoval na Lošinju, da pa so po sezoni prišli pogledat še v Crikvenico. Prvotno so se baje prijavili za letovanje v Biogradu, ker pa so bile tam hišice za njih pretesne, so šli za 10 dni na Lošinj. Dejal je, da je tudi tam bilo prav lepo.

Crikvenico so obiskali le za kratek čas - zato, ker Štefan gre rad v Crikvenico že zaradi tenisa.

Štefan Sabo dela v termoelektrarni Šoštanj že sedemnajsto leto; merilni tehnik je, in njegova žena Karolina je tudi elektrarniška delavka - dela v laboratoriju in ima le tri leta manj delovnega staža pri elektrarni kot Štefan.

Za nekaj dni so prišli tudi v Crikvenico - Družina Sabo

Delovni utripi iz Crikvenice - Vera Kumer in Drago Naveršnik v svojem kuharskem kraljestvu

Spomini na dopust

Če upoštevam poprečno mnenje svoje družine o letošnjem dopustu, lahko rečem: sicer smo se imeli še kar lepo, le pot do plaže je bila za nekaj minut preveč nategnjena in plaža, čeprav čudovita, preveč skalnata, da bi človeka ne bolele vse kosti od celodnevne poležavanja po njej. Morska voda pa je bila kot morska voda: s precej soli — kot vedno — in morskih ježkov tudi. Pa hrana in postrežba? Čudoviti; že zaradi špagetov in makaronov, ki so nam jih servirali v desetih dneh kar petkrat, da ne omenjam še ribje konzerve, ki smo jo dobili za nedeljsko večerjo; zato, da so kuharice lahko počivale.

Da ne bo pomote: letos nismo dopustovali v našem počitniškem domu v Fiesi! Dopust smo letos preživel v Bašani, v vikend hišici, od koder se morja ni dalo enostavno videti in mi je sin zato postavil takoj ob prihodu v vikendico vprašanje: "Ja, kje pa je morje?" Odgovora pa ni dobil, ker ga tudi jaz, s svojega, višjega stališča nisem mogla ugledati. Prav receptor je potlej moral intervenirati in razložiti, da je plaža le kakih dvesto metrov vstran.

No, ko smo opravili tudi to formalnost v recepciji, razporedili počitniško garderobo in ostalo opremo, smo si šli ogledat še skupne sanitarije, jedilnico in "šank", ker ta je - kajne? - pač pomembna pritiklina vsakega počitniškega doma.

Potem pa je že tako in tako bil čas, da kosimo. Po kosilu pa izhnici do plaže; z vsem mogočim natovorjeni, kar no in potrebno: z blazinami, brisačami pa krema-

mi in drugo šaro. A kljub temu, prišli smo - na obalo skalnato. Da pa bi po njej hodili? To pa ne, saj nismo imeli s seboj planinskih čevljev. Sicer pa - to misel sem takrat izrekla na glas, in neki kopalec tam se je cinično nasmešnil. Ne vem, če meni ali pa zato, ker je že tudi on kdaj praktical tako glasno misel.

Po kakšni uri sončenja in kopanja nas je nato popadla strašna žeja. "Uf, bi se zdajle prileglo pivo!" sem si rekla - in že smo vsi skupaj odšli na lov za njim. Na brezuspešen lov! Ker, kmalu smo ugotovili, da v bližnji hotel ne smemo v kopalkah, na prostem pa so točili le naravno limonado in ponujali nekakšen sladoled; poceni: limonado po 7 dinarjev in sladoled po 4! Vendar mi smo hoteli pivo in ga šli iskat dalje po obali. Pa nič - nismo ga našli. Zato smo naslednji dan šli na bolj oddaljeno plažo, kjer dobiti pivo ni bilo problem - mislim, tretji dan, ker prvi dan, ko smo prišli tja, je natakarcica v bifeju imela prosto.

Tako je tod minil naš prvi del dopusta. Prvi zato, ker smo po prihodu domov ugotovili, da bi se pravzaprav bilo dobro kje še odpočiti, oziroma da bi se nam prilegel še kak dan v našem domu v Fiesi, katerega pomanjkljivosti in dobre strani so nam bile večidel že znane iz prejšnjih let. Imeli smo srečo: nekaj prijavljenih je letovanje v Fiesi odpovedalo, in lahko smo vskočili.

Ko smo prišli, smo si kar oddahnili ob pogledu na plažo tik ob domu, saj nam ni bilo treba prenašati tisoč malenkosti kam daleč. Tudi z makaroni in špageti so bili v našem domu bolj varčni. In ribe! Postregli so nam s sveže pečenimi, kar nam je dalo občutek, da smo resnično ob morju in ne na hladni malici v naših okrepevalnicah. Le žejni smo nekajkrat bili po kosilu in večerji. Zato, ker ni bilo dovolj kozarcev; natakarcica Nada nam je pojasnila, da gravirani, kot so, nekaterim silno ugajajo - tako ugajajo, da kar naprej izginjajo. Sicer pa je bilo enako tudi z brisačami in zaradi tega jih letos letovalci niso dobili. Upam, da drugo leto ne bodo v domu podobno uganili tudi za kozarce ...

Frk

RADEČE '75

Lep uspeh našega tekača

Med prireditvami, ki so bile posvečene v čast prazniku občine Radeče, je bilo več športnih tekmovanj. Med njimi je bil tudi tradicionalni nočni tek po ulicah Radeč, in sicer v počastitev spomina na padla mladince med NOB — revolucionarja Milana in Marjana.

Na tej tradicionalni prireditvi so nastopili predstavniki šolske mladine, mnogih športnih društev in kolektivov organizacij združenega dela, in sicer ločeno.

V teku predstavnikov organizacij združenega dela — večinom iz Zasavja in celjske ter velenjske občine — je sodeloval tudi delavec iz naše TOZD PZS Tone Vedenik.

Tekli so na 2000 metrov dolgi progi, ki je potekala med hišami v Radečah. Ob njej se je med tekom zbrala precejšnja množica gledalcev, ki je vse tekmovalce, teh je bilo okoli 50, vztrajno bodrila.

Na prvi polovici proge se je tek odvijal v precejšnji negotovosti, kdo bo zmagal, saj je bila na čelu zelo strnjena skupina šestih tekačev, med katerimi je bil tudi Tone Vedenik. Na drugi polovici pa je postajalo vedno bolj jasno, da je med vodečimi najboljši Tone, saj je imel dovolj moči, da se je prebil naprej in s precejšnjo prednostjo prvi pretekel cilj.

Gledalci so ga za njegovo lepo zmago nagradili z bučnim ploskanjem, mi pa mu za uspeh čestitamo, saj je ta še en dokaz več, da je med nami nekaj nadarjenih športnikov, ki zanjejo vidne uspehe na tekmovanjih širšega značaja.

Tine Štajner

Tudi druga krvodajalska akcija v letu 1975 uspešna

Že nekaj let nazaj organizira naša sindikalna organizacija ob 3. juliju sprejeme za krvodajalce, ki so dali kri 15- in večkrat. Letos je bil ta sprejem 7. junija.

Kdor se je udeležil katerega teh sprejemov, se bo strinjal, da so edinstveni. Zakaj? Zato, ker človeka prevečajo z občutkom, a je resnično med ljudmi; med ljudmi, ki se ne sprašujejo do koga in zakaj - so človekoljubi; komu in zakaj

so vedno pripravljene darovati svojo kri - zadostuje jim dejstvo, da nekje ponesrečenec, operiranec, porodnica; da so nekje nemočni, ki jo potrebujejo.

Toda ta člančič nima namena kogarkoli prepričevati, da naj postane krvodajalec; odločitev za to naj ostane rezultat vesti in trezne presoje vsakogar, ki je dovolj zdrav za krvodajalca.

Namen tega sestavka je informacija, da je tudi druga letošnja krvodajalska akcija v naši delovni organizaciji uspela, saj v njej darovalo kri še več članov kolektiva kot v prvi; v prvi, bila je v maju, je dalo kri 427 članov, v drugi, v minulem mesecu, pa kar 469 članov - v obeh skupaj tutej 896.

Da bi slika o udeležbi v zadnji septemberski akciji bila še popolnejša, navajamo še število udeležencev iz poedinih delovnih enot:

— Vsi TOZD RLV skupaj	240 krvodajalcev;
— TOZD TEŠ	79 krvodajalcev;
— TOZD ESO	86 krvodajalcev;
— TOZD ZO	23 krvodajalcev;
— TOZD PGM	6 krvodajalcev;
— TOZD AP	5 krvodajalcev;
— TOZD PZS	11 krvodajalcev;
— DSSS + TOZD SG	19 krvodajalcev.

Osnovna organizacija Rdečega križa REK Velenje in njena komisija za krvodajalstvo, ki sta bili pobudnik in organizator krvodajalske akcije v septembru, se vsem udeležencem te akcije najtopleje zahvalujeta.

Na rob še to!

Ker smo že omenili osnovno organizacijo Rdečega križa REK Velenje in njeno komisijo za krvodajalstvo, naj mimogrede povemo še to, da je bila 7. avgusta 1. redna seja odbora osnovne organizacije RK REK Velenje. Na njej so izmed članov odbora izvolili Erna Rahtna za predsednika odbora, Marino Jelen za blagajničarko, Marico Močilnik za tajnico in Rudija Kortnika za namestnika predsednika odbora. Za predsednika komisije za krvodajalstvo pa so ponovno izvolili Franca Venišnika.

Romana Misja

Delegatom in delegacijam!

Dobri pogoji za delo delegacij in delegatov ter vsestranska informiranost o vseh dogajanjih v gospodarskem in družbenem življenju so izredno pomembni za dosledno uveljavljanje delegatskega sistema.

Skupščina občine Velenje je vpeljala posebno strokovno službo, ki naj bi bila v pomoč delegatom in delegacijam pri njihovem delu. Delegate in delegacije občinske skupščine in skupščine SRS obveščamo, da se lahko o zadevah iz pristojnosti občinske in republiške skupščine in njenih organov obračajo za strokovno pomoč na:

DELEGATSKO PISARNO, ki deluje od 1. 10. 1975 dalje vsak ponedeljek od 7. do 9 ure in vsako sredo od 13. do 16. ure

na sedežu skupščine občine Velenje, soba št. 7 (pritličje). Delegatsko pisarno vodi Tone Hribar, dipl. pravnik — sekretar pri izvršnem svetu skupščine občine Velenje.

(Naš čas, 17. oktober 1975)

Zahvala našemu kolektivu

Drage tovarišice in tovariši!

Sprejmite, prosimo, našo najiskrenejšo zahvalo za vaše gostoljubje, ki ste ga nudili našim bivšim sotrpinkam v dneh srečanja v vašem prijetnem počitniškem domu v Fiesi. S tem ste veliko doprinesli k prijetnemu bivanju naših žensk v tem prekrasnem delu našega morja, kar je bilo po izjavi vseh njih **enkratno doživetje**.

S tovariškimi pozdravi

Za odbor ravensbriških internirank:
Ing. Lapajne-Oblak Sonja; I. r.

Z letošnje osrednje proslave praznika naše občine - v soboto, 11. oktobra, v nanovo zgrajeni mestni večnamenski hall

RUDAR — Glasilo kolektiva Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje, naslov splošne uprave: Velenje - Rudarska 6, telefon h. c. 851100

Za organizacijo izdajanja in urejanja skrbi uredniški odbor v sestavi: Alojz Lipičnik (predsednik — RLV), Franc Švener (delegat — RLV), Miha Pevnik (delegat — ESO), Pavel Mejaš (delegat — RLV), informacijska komisija TOZD TEŠ (komisijo sestavljajo: Maks Lomšek, Adolf Ošlovnik in Martin Tomše — kot delegat TOZD TEŠ iz te sestave sodeluje na sejah odbora le eden), Rafael Batič (urednik), Silvo Pešak (odgovoren za tisk), Teodor Jelen (odgovorni urednik), Miran Ahtik (odgovoren za zvezo z neposrednim obveščanjem).

Stalni sodelavci uredniškega odbora so: Ludvik Mali (svetovalec), Stojan Saje (novinar), Romana Misja (tajnik glasila), Lojz Ojsteršek (fotoreporter) — iz REK Velenje, in Tone Šeliga — iz občinske konference SZDL občine Velenje.

Naslov uredništva: Velenje, Prešernova 5 (kadrovsko-socialni sektor, soba 31 — telefon interno 260)

Tiska TOZD TISK — Velenje, Foitova 10 ● Glasilo prejema vsi člani kolektiva brezplačno ● Izhaja po potrebi ● Naklada v višini staleža zaposlenih + 80 izvodov

SREČNO!

V spomin Redepu Hađiću

20. avgust 1975, dan, ko je preminil, bo vsem, ki smo ga poznali, ostal v spominu kot črni dan. Nikdar ne bomo pozabili tudi njegovega zadnjega "šihtha", ki ga je opravljal 13. avgusta. Ta dan je bil poslednjič med nami; nasmejan in dobrovoljen — ne da bi slutil, kaj mu bo prinesel; ne da bi vedel, da je zadnjikrat v velenjski jami. Kruto dejstvo smo njegovi sodelavci najbolj začutili, ko smo se poslovili od njega; človeka, sodelavca, ki je z nami premagoval napore; z nami delil dobro in zlo in brez pridržkov sprejemal delovne naloge. Ni mogoče izraziti žalosti zaradi tragedije, ki je zadela njega in njegovo družino ter vse, ki so ga poznali kot človeka, polnega toplote in poštenosti.

Ko je pred šestimi leti prišel v našo delovno organizacijo in v naše mesto, smo ga prijateljsko sprejeli. Vedeli smo, da je prišel, da tudi on pomore pri prizadevanjih naše skupnosti na poti naprej. Ni se izneveril ne nam ne svoji družini.

V šestih letih življenja in dela v naši delovni organizaciji je dosegel tudi osební vzpon, ki uspe malokomu. Z edinstveno energijo se je poglobljajal v vse tegobe in skrivnosti rudarskega dela; iz nekvalificiranega kopača je postal kvalificiran rudar. Pri ostvarjanju ciljev ga ni oviralo nevarno in težko fizično delo; niso ga ovirale žuljave dlani in ne vsakdanja utrujenost. Ničesar ni moglo izbrisati dobrovoljnosti z njegovega obraza.

S svojimi dolgoletnimi izkušnjami, s svojo strokovnostjo, odločnostjo in zadržljivostjo je postal vzor svojim sodelavcem in njihova opora v vseh situacijah. Ravno zaradi tega smo mu zapuili najodgovornejše naloge, ki jih je opravljal brez prigovarjanja. In prav zdaj, v času, ko je treba širiti naša podzemna polja v šir in dalj in še globlje, je odšel.

Malo pred tem je praznoval svoj štiriintrideseti rojstni dan; mejo, ko se življenje prevesi v pravo zrelost; ko človek že pridobi dragocene delovne izkušnje in je v največjo pomoč svojim sodelavcem, delovni organizaciji in celotni družbi.

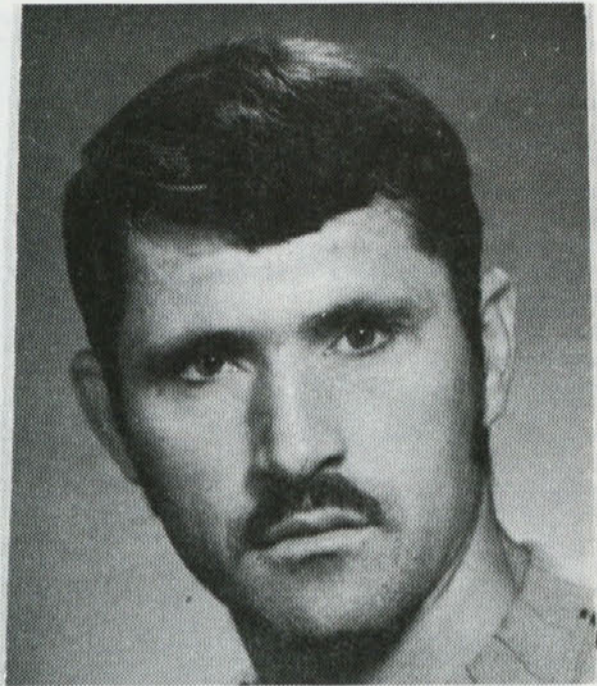
Toda ni samo to tisto, zaradi česar smo ga imeli radi. Znal je osrečevati svojo ljubljeno ženo in otroke: sina in dve hčerki. Njegovi najdražji so izgubili skrbnega moža, očeta in sina. Najmlajša, enoletna Zafira, ne bo nikoli poznala svojega očeta. Njen spomin nanj bo bolel, bo spoznanje, da je imela odrasti brez opore očeta.

Njegovi sodelavci, prijatelji, tovariši in znanci smo se poslovili od njega; za vedno se je vrnil nazaj v svoj domači kraj. Vrnil se je, kjer je rasel; kjer je začel okušati iz trpke kupe življenja; kjer je začel spoznavati ceno za vsakdanji kos kruha.

Nikdar ne bomo pozabili njegovega lika človeka in delavca. V spominu bo nam ostal tudi v naši skrbi za njegove otroke; na fanta in dekletu, ki so lahko ponosni na svojega očeta.

Ko smo se v Podkraju poslovili od njega z rudarskim SREČNO, je ta naš pozdrav postal še za eno človeško usodo težji.

(Iz besede sodelavcev Redepa Hađića ob njihovem slovesu od njega 21. avgusta 1975 v Podkraju, pred prevozom njegovih smrtnih ostankov v njegov rodni kraj Brčko)

V spomin Ivanu Črepu

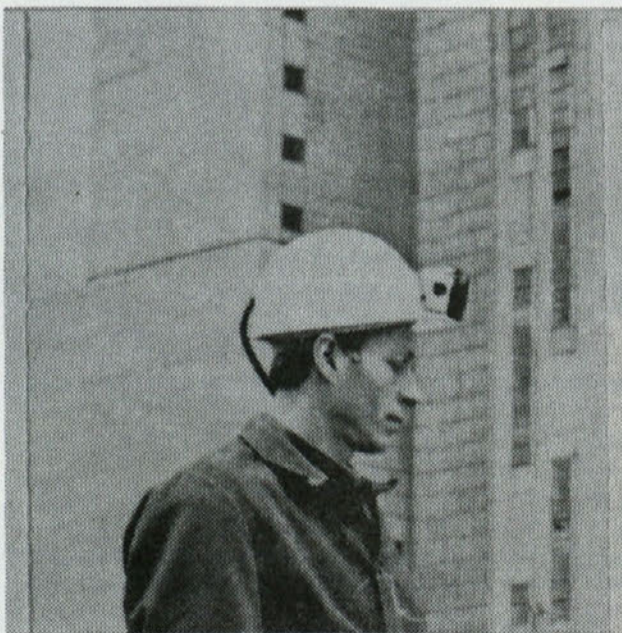
"Sto let težaškega dela tam doli v naših jamah. Krvavi žulji. Reke prelitega znoja. In tovariši, katerih šihth se je za vedno končal!" — s temi besedami spominov, stanovskega izročila velenjskih rudarjev, smo ob letošnjem 3. juliju zaznamovali stoletnico dobivanja podzemnega črnega zlata v Šaleški dolini.

Tem besedam pridaja trpko resnico Ivanova kratka 42-letna življenjska pot, njegovo 20-letno delo med našimi rudarji, njegovo poslednje — tragično soočenje z jamo.

Ivan Črep iz Brdca pri Dobrni — izpod Vitanjskega Kozjaka: navaden kopač, potem odgovorni v podkopu, nato v stropu pa gospodar čela in obenem strelec; Ivan Črep, garač iz zavesti, rudar proletarec — bo zapisano v zgodovino usod povojnega rodu šaleških rudarjev!

"Kar zmorem jaz — zmorete tudi drugi!" je bilo Ivanovo reklo v jami. In hrbti njegovih sodelavcev so se sločili v znoju. Kroce so greble in stojke so zagnezile proti stropu. "Garač — kdo ga naj dohaja?" je iztisnil skozi zobe kateri, a vzdržal zgled, ki ga je dajal.

"Kje se je kalil?" so se vpraševali zraven njega in se zraven njega sami kalili. Dal je zelo veliko

od sebe — in vrsta naših najboljših rudarjev je vzrasla ob njegovem delovnem zgledu.

"Kje si se kalil?" so vpraševali, smo vpraševali — kot da ne bi vedeli.

Brdec, svet pod Vitanjskim Kozjakom. Strm svet. Gozd. Pašniki in travniki. Malo polja. Še manj pa je bilo kruha za Ivanovo mamo Francko, dninarko, njega in njegovo sestro Treziko.

"Še otrok je moral vštric z odraslimi olcariti, žgati apno pa kositi," je povedal njegov bratranec Ivan. "Že večji, je pri košnji hotel vedno vse prekositi — in navadno jih tudi je!" se je nasmešnil, ko smo se pogovarjali.

"Za Hrustlovima — Francem in Hanzekom — pa njim je veliko drugih iz vitanjskega konca in tudi mene potegnili v Velenje, med knape," se je še spominjal.

Vsi v delovni organizaciji se bridko zavedamo: takega delavca, kot je bil Ivan — in moža in očeta se zlepa ne najde. In to nas obvezuje za skrb, vse v rudarsko-elektroenergetskem kombinatu Velenje; za skrb do njegovih hčera — Marjance, Romane in Cvetke, do njegove žene Zinke; do Ivanovih najdražjih, ki jih je zapustil za vedno. Dolg ostane na nas v rudarsko-elektroenergetskem kombinatu Velenje do njegove družine. Dolg vseh pa ostane do Ivanove mame Francke, ki kljub žalosti lahko reče z materinskim ponosom: "Imela sem sina, res sina — človeka. Dejal je vsem; tudi meni. Dajal je veliko več, kot bi mu lahko vrnil!"

Prijatelj in sodelavec Ivan nam je bil vedno vzor, kako je treba delati. In zato smo ga upoštevali in cenili; ne samo mi — v celi dolini je veljal za zgledega delavca. In zategadelj smo mu letos, 1. februarja, ob Lojzu Špeglu iz elektrarne Šoštanj, zaupali čast, da v imenu celotnega kolektiva REK Velenje položi spominsko ploščo na temeljni kamen četrte faze. Svoje zaupanje smo mu izkazali tudi pred kratkim, ko smo volili samoupravne organe na novo ustanovljenih temeljnih organizacij našega rudnika. Izvolili smo ga v delavski svet Jame vzhod, s kolektivom katere je bil povezan od svojih zrelih let pa vse do zevajoče zaplate svojega poslednjega doma v Podkraju. In že preje smo mu dajali besedo za nas rudarje. Imel jo je v centralnem delavskem svetu bivšega rudnika lignita Velenje. Imel jo je, da bi pošteno delil stanovanja, pa drugod, kjer so odločali o sadovih, zraslih iz žuljavih rok.

Dajali smo mu besedo za nas in njegova beseda je bila vedno ravna, včasih tudi ostra in pikra, če je šlo za pravico.

In ko so nas plini, ognji, voda ali pritisk hoteli izriniti iz globin, od koder dobivamo za svetlo — ko je jamska reševalna četa morala iti na fronto za življenje, za delo, za kruh — tudi takrat je bil vedno sredi najbolj neustrašenih in zagnanih. Šestnajst let je bil aktivni član naše jamske reševalne čete. Več let tudi vodja ene od njenih ekip. "Zagrizen, dosleden, z neizčrpno kondicijo je bil!" ve povedati Ludvik Glavnik iz naše službe za varstvo pri delu.

Toliko niti je, toliko skupnega dela in narejenega; nešteto vezi je, ki nas spajajo z njim, a jih moramo trgati. In pri vsaki najtanjši se oglašajo bolečina, je žalost za sodelavcem, prijateljem, možem, očetom in sinom, ki je odšel za vedno.

Vezi se trgajo in na njih bodo ostali vozli spomina. Oglašali se bodo v nas. Opominjali na zgled. Kazali pot, po kateri naj hodi pošten človek.

Vsakič, ko kateri od nas gre tam gori v Paki mimo doma, ki sta si ga z Zinko zgradila, pa se vozli v nas poravnajo. In sežejo tja do hišnih vrat, oken in okenskih rož, do brajde in sadnega drevja, ki jima je veljala Ivanova strast — in znova je Ivan mimoidočemu živ pred očmi...

(Po besedi njegovih sodelavcev ob slovesu 30. avgusta 1975 na pokopališču v Podkraju)